UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm Ivris Gvlielmi Dvrandi

Durantis, Guilelmus

Avgvstae Tavrinorvm, 1578

Iurisdictione omnium iudicum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96846

Visual Library

* An ſi partes non velint parere ſentētiæ huiuſmodi tertij, committatur pęna. Iac. Butrig. ꝙ non, ſed ex eius ſententia naſcetur actio in factum, ut l.3. §. tametſi. de arbit. & l. item ſi unus. §. principaliter. eo. titu.
* Si arbiter condemnauit ut locet, & locauit: ſed poſtea vendidit, & emptor expulit illum conductorem, an committetur pœna compromiſsi, vel pœna appoſita in inſtrumento locationis? Barto. in l. ſi fideiuſſor. §. meminiſſe. de leg. j.
* Si ſtatutum prohibet arbitria facta inter agnatos, affines &c. poſſe dici iniqua, mala, nec querelari, nec ſupplicari, nec appellari, an poſsit peti reſtitutio in integrum. do. Segnorolus in conſilijs in tertia parte, conſilio 62. conſuluit quod ſic. Bal. in conſilijs tenet contrarium. fac. quod not. in l. j. C. ſi de momen. poſſ. fuer. app. & l. poſtquam. de pactis. & l. eos. §. cautione. C. de appel. & l. nemo videtur. de in integ. reſti. Bal.
* An in arbitrijs poſsit opponi exceptio doli? Bal. in rub. C. de app.
* An partes poſsint compromittere diuerſis vicibus? Spe. in titulo de arb. §. excipitur. tenet ꝙ ſic: Inno. in c. ſcriptum. de elec. Cynus in additionib. ſuis in l. ſi. & l. ſi cum dies. ff. de arb. in gl. quæ incipit, ſi finita. Bart. in quæ. quam diſputauit, quæ incipit, conſuetudo diſponit.
* Si compromiſſum eſt in aliquem, vt arbitretur ſecūdum ſuam conſcientiā, an poterit reduci ad arbitrium boni viri. fac. domi. Bal. in l. j. C. de iureiur. & c. ſtatutum. de reſcrip. lib. 6. §. aſſeſſorem.
* Statuto cauet̄ ꝙ oēs cauſæ & quæſtiones ꝯpromittantur: quid ſi apparet ſententia lata an cogētur partes ad compromiſſum? Bal. in j. ꝯſtit. C. §. quibus.
* Nota quòd quis cadit in pœnam excipiendo ſicut agendo contra arbitramenta. Bal. in l. non ſolum. §. ſi ſtatus. de procurator.
* An compromiſſum in arbitratorem fiat mutatione iudicis, vel iuriſdictionis. Bal. in l. 2. C. vbi in rem actio.
* Qn̄ dicatur arbiter iniquè arbitrari. gl. Inſtit. de ꝯhen. emp. §. precium. ſuper verſic. difinierit. Barto. in l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſocio.
* An iudex reductionis poſsit cognoſcere de nullitate arbitramentorū. Bal. in c. 3. quo tempore miles. 10. coll. & l. arbitrorum. C. de arbi.
* An de publica vel populari actione poſsit compromitti? Iac. Butrig. in l. licet. C. de procurator.
* Quid debeat probari quādo petitur reductio ad arbitrium boni viri. Bal. in l. 2. C. de reſcind. ven. ¶ An petitio reductionis ad arbitrium boni viri, ſit actio de nullitate, an de iniquitate. Bal. in l. arbitrorum. C. de arbit.
* An ex ſola contumacia quis incidat in pęnam? Bal. in l. 2. C. de arbi.
* Nota quod ſi arbiter vt arbitrator cognouerit, in dubio videtur pronunciare vt arbiter: ſed ſi pronunciauit ut arbiter & arbitrator, de hoc ꝑ Bal. in l. non codicillum. C. de teſtamen.
* An compromiſſum prorogatum dicatur idem, vel aliud? Alberi. in l. ſi cum dies. in prin. & l. Labeo. & l. non diſtinguemus. §. dies. de arbit. Bal. 10. collatio. de lege corradi. §. inter pares.
* An arbiter poſsit arbitrari partes de nouo debere in ſe cōpromittere Bal. in l. ſi quis ſub conditione. de conditio. & demon. & contra Bar.
* Quid ſi decedat vnus ex arbitris, vel vnus ex arbitratorib. nunquid expiret. Alberi. in l. item ſi vnus. ff. de arbit. tenet ꝙ ſic, & not. in ca. vno delegatorum. de offic deleg. & ꝙ notat Bald. in l. 3. C. quando prouoc. non eſt nece.
* Nota quod licet ſententiæ arbitri debeat ſtari ſiue ęquæ, ſiue iniquæ, tn̄ de iure canonico ſecus. 2. quæſt. 7. c. iudici. Bal. in l. ſi ſeruus plurium. de leg. 1.
* An coram arbitro poſsit opponi exceptio compenſationis, Bal. in l. j. C. de arbitris
* An arbiter poſsit in totum abſoluere? Bal. in l. quod ſi Epheſi. §. interdum. de eo quod certo loco. & videtur ꝙ non, cum ſit quædam tranſactio: tamen ipſe tenet contrarium.
* Si compromiſſum eſt factum inter laicum & clericum ſuper reductione ad arbitrium boni viri, epiſcopus adeundus eſt. Bal. in l. præcipimus. de app. & quod not. Barto. in l. Titius filijs. in prin. de excuſatio. tuto. in petijs nouis. & l. iuris peritos. §. 1. eodem titulo.
* Nota ꝙ propter nimiam difficultatem arbiter poteſt quæſtionem ſibi compromiſſum per modum compoſitionis terminare, & partes cōponere. Bal. in l. ſi pater. de conditio. inſti.
* Si eſt dictum in compromiſſo, ꝙ procedatur de facto, & pronuntietur de iure & veritate. Bal. in l. illa inſtitutio, de hær. inſt. & l. iuſtitia. de iuſt. & iur.
* An ſecundum laudum contra primum de conſenſu partium valeat. Bal. in l. ſi diuerſa. C. de tranſa. & an ſententia lata poſsint partes compromittere, ibidem quod non, niſi dicatur non obſtante ſententia. & quod no. Ang. in l. poſt rem. & l. cum hi. §. ſed cum lis. de tranſactionib.
* An arbiter poſsit citare teſtes? Bal. quod non in l. ſed & interpellatus. §. arbiter. de arbi. ſed Spec. in titulo, de citatione. §. j. verſi. ſed nunquid arbiter. quod non. & an poſsit citare partes. Bal. l. j. C. de arbi.
* Si arbiter adiudicauit vnam domum, ſed reſeruauit ſibi condemnationē quam volebat illum dare alij, qui diſceſsit ante quam declararet dictam quantitatem. Dynus in l. ſi quis arbitratu. de verbor. obligat. vbi examinat an poſsit conferri in arbitrium alterius.
* Quid ſi plures arbitri ferant diuiſim ſententiam per interualla, Alberi in l. ſi in tres. ff. de arbit.
* An petens reductionem ad arbitrium boni viri, & obtinens ꝓ parte, & ꝓ parte nō, cadat in pęnā. Bal. in l. eos. §. inter. C. de app. Bal. in l. fi. C. de arbi.
* An arbiter vel iudex poſsit teſtificari de geſtis coram ſe. Bal. in l. ne in arb. C. de arbi. diſtinguit, & ibi Cynus.
* An pœna adiecta in primo compromiſſo videatur tacite adiecta in ſecundo, Bal. l. in his. §. vxor. ff. ſol. mat.
* An ſi compromiſſum expirauit, quod ſemel fuit factum, iterum cogatur de nouo compromitti. Bald. quod ſic in l. ſi quis ex argentarijs. §. hæc uox. ff. de eden.
* An ex ſententia arbitri transferatur dominium, uel impediatur tranſlatio dominij? Bal. in l. traditionibus. C. de pac. Inno. in c. Raynaldus. de teſta. & no. in l. filiusfa. §. diui. de leg. 1. Contrarium notauit Inno. in c. fi. de accu. Alberic. in l. ea lege. de condictio. ob cau. & Bal. ibidem. & l. fi. de rebus alienis non alienan. & l. fi. §. coram. de leg.
* Nota quod prorogatio quę fit per arbitros partibus abſentibus, debet eis notificari. Bal. in l. eos. §. apoſtolos. C. de appel.
* Si ſunt electi duo arbitri cum pœna deinde iudex dat tertium, qui tertius pronunciat cum uno ex illis duobus, ſi illi ſententiæ non pareatur, an pœna committatur. Bal. in l. prima. C. de his quę pœnę nomi.
* An laudum arbitratoris poſsit ratificari antequam feratur. Bal. quod non in l. ſuper rebus. de contrahen. emptio. tamen limitando dictum ſuum, ut ſupra not.
* Nota quod arbitramenta non ſunt tranſactiones, ſed ſunt declarationes tranſactionis, ſed compromiſsum eſt tranſactio, Bal. in l. iuriſiuran. C. de iureiurand.
* Vſque ad quantam quantitatem poſsit auferri per arbitrum, not. in gl. inſt. de contrahen. emp. §. pretium. & Bar. in l. ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſocio. Domi. Segnorolus in l. ſi quis arbitratu. de uerbo. oblig.
* Nota quod ſi eſt data poteſtas arbitro procedendi de iure & de facto, quod videtur data licentia de iure tantum decidendi, Bald. in l. qui procuratorem. ff. de procura.
* Quis debeat probare in reductione ad arbitrium boni uiri? Dic quod ille qui dicit iniquum, Alberic. in l. ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſocio. Ioan. Andr. in Specul. de arbitro. & Barto. in l. ſi quis cum aliter. ff. de uerbo. obligatio.
* Si factum eſt compromiſsum uigore ſtatuti, & finita ſit inſtantia, an de nouo cogatur compromitti? Bald. quod ſic, quia non videtur ſatisfactum ſtatuto, in l. fideicommiſsa. §. penulti. de leg. 3. & l. ſi quis ex argentarijs. §. hęc uox. ff. de eden.
* Si unus ex compromittentibus ueniat contra arbitramenta, & ſic incidat in pœnam, & alius poſtea contraueniat, an unus petat pęnam ab altero? Albe. in l. cū par. §. illi. de reg. iu. & l. cū proponas. la 2 de pac. & l. ſi quis. de trāſact. & l. apud Celſum. §. Labeo de dol. exceptio. & c. fruſtra. de reg. iur. *lib.* 6. in gl. fac. Bal. in l. ſemel mora. ff. ſolu. matri.
* Nota ca. 2. de arbitris, lib. 6. non ſeruatur in foro ſeculari non ſubiecto tēporali eccleſiæ. gl. in eo. c. ſuper ver. ciuilis.
* Nota dictum cap. 2. habere locum ſolum quando ſunt ſimpliciter electi: ſecus ſi adeſt clauſula, Vos vel alius veſtrum, uel clauſula, quod ſi non omnes, &c. gloſſ. eod. capitul. ſuper. verſicul. electis: quo caſu quando adeſt clauſula prima aduertendum eſt ſecundum Bartol. an ambo incipiunt ſimul cognoſcere, & non poſſet alter ſine altero ſententiare. Barto. in l. ſed is ita, ſeu in l. pedius. in fin ff. de arbitris. pro quo etiam videtur gloſſ. in l. non diſtinguemus. §. cum in plures. ff. de arbitr. ad quod facit text. in capitul. cum in plures. de offic. delegat. libro ſexto. & gloſſ. in l. Pomponius ſi vni. ff. de re iudica.
* Ioan. And. titul. de arbitro. §. 1. verſicul. arbitrator. dicit, quod inquantum aſſumitur arbitrator ſuper lite, dici poteſt tranſactio vel compoſitio, quia aditur non ut iudicet, ſed ut partes pacificet: ſed eius laudū non habet uim tranſactionis propriæ. ſed ut ab alio initæ. quod not. quia per hoc non ob. ſi dicatur, ſi laudum habet vim tranſactionis non poſſunt partes ab illo recedere etiam vbi modum excedat: ſicut non poſſent à tranſactione: poteſt tamen dici tranſactio hoc reſpectu, quia laudum & compromiſſum in arbitratorem fit de re dubia ſicut tranſactio, ut dicit gloſſ. de arbitr. capitulo, expoſita. in gloſſ. ſecunda. hæc ponit Anto. de Butrio in c. Quintauallis. de iureiur. in verſi. ſecunda differentia.
* In l. ſi dictum. §. ſi compromiſero. ff. de euictionib. dicit Bart. notabilem rationem hic poſitam, quia nulla neceſsitate &c. ex qua habes, quod ſi quis cogitur compromittere ex forma ſtatuti committitur ſtipulatio, quia ex neceſsitate fecit.
* Quod pro laudo arbitratoris præſumitur ſecundum Dynum in quodam conſilio, quod incipit, Ptolemeus, & ideo determinauit quod in cauſa reductionis ad arbitrium boni viri probatio iniquitatis incumbit petēti. ita recitat & tenet Bal. in l. ſi de meis. §. recepiſſe. ad finem §. ff. de arbit.
* Vt laudum ſeruetur non poteſt arbitrator apponere nouam pœnam extra compromiſſum. per tex. in ratione ſui, in l. quid tamen. §. fi. ff. de arb. & ideo dicit Bar. quod non debet pronuntiari per modum pęnæ, ſed per modum ſortis, hoc modo, Condemno te in centum, ſaluo quod ſi dederis infra menſem quinquaginta, ſis totaliter liberatus. & ita practicatur Florentiæ. lex tamen videtur dicere ꝙ ēt in caſu iſto maior ſumma cenſeatur loco pœnæ, & videtur inſerta in fraudem pęnę. ff. de ſolutionibus. l. qui res. §. mihi Romæ aut Epheſi.
* Item iſtud laudum eſt conditionale, non ſecundum naturam iuris partis, & ideo non videtur valere, vt in ca. Raynaldus. vt ſ. in §. pręcedenti: tamē contrarium ſeruatur.

a ¶De iuriſdictione omnium Iudicum.[a] Rubrica.

Iuriſdictio quid ſit.

ADDITIO.

a Huius tituli nigrum Azo tractat in Summa huius titu. C. & Roff. titulo ſecundo & tertio: actor potuit ab his haurire, exceptis quæ de iure canonico poſuit. & quęſtionem, quę tractatur ſub uerſicul. quę autem. Pileus in rubrica de delegato cauſarum. in princip. diffinit iuriſdictionem, & aliquid de materia proſequitur. Et ſcias, ꝙ ex practicis, quos auctor in procœmio nominauit, ſolus Io. de Deo poſuit hanc rubricā, & eſt Cauil. vltima quarti libri.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictionum alia ordinaria, alia delegata: vel alia eſt plena, alia ſemiplena, & earum diffinitio.*
2 *Iudicum ordinariorum notanda eſt duplex diſtinctio.*
3 *Admiſſum intra centeſimum milliare, ad præfectum urbi pertinet.*

Præfectus

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

4 *Præfectus prætorio quis ſit, & quod trina ſpecialitate lætatur.*
5 *Iudices medij ſunt ſpectabiles, vt magiſtri militum.*
6 *Iudices minimi ſunt clariſſimi, vt præſes prouinciæ.*
Iudices infimi ſunt defenſores ciuitatum, vel locorum.
7 *Ordinarij qui ſint, & merum imperium habentes.*
8 *Diſtinctio iudicum ſecundum canones.*
9 *Delegati iudices à principe poſſunt in cauſa ſibi commiſſa maximi dici.*
10 *Iuriſdictio quid ſit, & quotuplex.*
Miſtum imperium quid ſit.
11 *Meri imperij quæ ſint ſecundum leges,*
12 *Membri mutilatio, aut pœna mortis, vel imponunt, dicuntur meri imperij.*
13 *Relegatio, & omne crimen, pro quo magna imponitur pœna etiam pecuniaria, eſt meri imperij.*
Merum imperium eſt, vbi minores ad maiores remittunt.
14 *Pœna capitalis tripliciter contingit, & ſemper in mero conſiſtit imperio.*
15 *Delegari non poſſunt, quæ ſunt meri imperij.*
16 *Conceſſio alicuius caſtri, vel vellæ, quantumcunque ſit generalis, vel indefinita transferens non intelligitur transferre ea quæ ſunt meri imperij: niſi hoc ſpecialiter exprimat.*
17 *Miſti imperij quæ ſunt, non delegantur.*
18 *Cauſa liberalis, an ſit miſti, vel meri imperij.*
19 *Bonorum poſſeſſio an poſſit delegari.*
20 *Cauſa damni infecti poteſt demandari.*
21 *Cauſa nulla eſt, quæ non requirit cauſæ cognitionem.*
Demandari poſſunt, quæ iure actionis petuntur.
22 *Delegari poſſunt, quæ ſunt cohærentia imperij, non autem quæ ſunt meri vel miſti.*
23 *Merum imperium habet ſolus papa, vel alij, à quib. non appellatur.*
24 *Meri imperij res dicitur, vbi de pœna ſanguinis tractatur: miſti vero, vbi excellentiæ cauſa reſeruatur.*
25 *Commiſſio iuriſdictionis qualiter fiat.*
26 *Iuriſdictionum notabilis diſtinctio.*
27 *Epiſcopus quandoque habet merum imperium.*
28 *Clericorum depoſitio, vel eorum perpetua ſuſpenſio; &c. ſecundum canones ſunt meri imperij.*
29 *Iuriſdictio, quæ verſatur circa cauſas exiſtentes intra merum imperium, eſt miſti imperij.*
30 *Suſpenſio perpetua extra depoſitionem, eſt miſti imperij ſecundũ canones.*
31 *Delegatio, quæ in ſuo nomine generali ſtat, iuriſdictio nuncupatur, & competit magiſtratibus municipalibus.*
32 *Permittere exercere iuriſdictionem contentioſam in cauſis pecuniarijs, cuius ſit imperij.*
33 *Coercitio modica eſt, quæ eo ipſo commiſſa intelligitur, quod cauſæ alicuius commiſſio demandatur.*
34 *Procedere valens duabus auctoritatibus, an cogatur alteram eligere.*
35 *Poſſeſſio generalis iuriſdõnis acquirĩ, ſi vnius iuriſdõnis actus exerceat.*
36 *Cauſarum aliæ ſunt infimæ aliæ mediæ, aliæ maximæ.*
37 *Mandatum vel inhibitio principis, vbi contemnitur, ad eius ſpectat officium hoc punire.*

1. §. Expedito Tractatu de Iudicib. vtile ẽ vt de eorũ Iuriſdõne diſcutiamus Eſt aũt iuriſdi-
a ctio, poteſtas de publico introducta[a]: & hæc qñq; eſt ordinaria,
qñq; delegata. Ordinaria eſt, q̃ à Papa, vel Imp. vel à lege, vel ab
vniuerſitate ꝓcedit: qđ ꝓſequere vt s. in ti. de iud. ordi. Itẽ ordi-
naria dr̃ iuriſdictio, quæ gñaliter ſe extẽdit ad oẽs cauſas in ſolo
territorio. ff. de ver. ſig. l. pupillus § territoriũ. 18. q. 5. c. j & 2. q. 3.
licet in regulis. ad fi. ff. de iuriſdictione oĩum iudicũ. l. 3. Delegata
b eſt, q̃ à principe[b] demandat̃ ſpecialiter ad vnã, vel plures cauſas.
ff. eo. l. more. ext. de off. dele. qm̃ & c. ſu p & c. paſtoralis, Itẽ dr̃ iu-
c riſdictio à definitione, qđ eſt ius & poteſtas,[c] 20. diſ. c. 1. Alio mo
do dr̃ iuriſdictio. iudicis dandi licẽtia: vt ff. de iuriſ. om iud. l. 3. in
1 fi. †¶ Diuidit̃ aũt iuriſdictio: quia alia eſt plena,[d] alia ſemiplena.
d Plena iuriſdictio in ſolo principe ꝯſiſtit. Inſtit. de iure nat gen. &
ciui. §. ſed qđ principi ext. de vſu. pal. niſi. & de cõceſ. præb. ꝓpo-
ſuit. 2. q. 6. c. decreto. & c. q ſe ſcit. & c. arguta. ext. de off. leg. c. qđ
translationẽ. 2. diſ. p to ũ. Itẽ ius ponit differentiã inter maio-
res & minores iudices. ff. de off. ꝓconſ. l. ſolent. §. fi. & l. & ideo. &
ext. de in integ. reſt. cã. Iudicũ igit̃ ordinariorũ alij ſunt cõſules,
q ex cõſulib. fiũt: alij ꝓconſules, alij præſides. alij quæſtores. 2. q.
6. anteriorũ. ff. de off. ꝓconſ. & aliis titulis. de off. ff. & C. 2. q. 6. c.
2 à iudicibus. § qđ de arbitris. †¶ Vel diſtingue aliter, qa iudicum
alij sũt maximi, alij magni, alij medij alij minores, alij infimi: ut ĩ
e auth. de appellat. §. illud ẽt. collat. 4. Maximi ſunt ſuperilluſtres[e],
f vt Imperator, & papa[f], qui ſu p oẽs ſunt[g]: ut 96. diſ. duo. 7. q. 1. in
g apibus. 9. q. 3. cũcta. ff. ad le. Rhod. de iact. deprecatio. Itẽ ꝯſul. Itẽ
patricius, ſicut princeps: qa & princeps eũ vocat partẽ. ar. Inſti.
quib mo. ius pa. po. ſol. §. filius. Hoc ꝓbat̃. C. vbi ſena. vel. cla. l. 3.
& C. lib. 12 de cõſuli. l. nemini. & in auth. vt ab illu. & q ſu p eam
digni ſunt. col 5. C. de epiſc. & cle. l. cũ clericis. Omnes aũt iudices
poſſunt clariſſimi appellari. ar. ff. de ſena. fœminæ. Magni ſunt il-
luſtres, qui ſunt ſuperſpectabiles; ut in prędict. c. anteriorũ. ꝓpe
finẽ. verſ. ſi aũt. ut præfectus prætorio Orientis, & Illyrici, & præ-
fectus Africæ, præfectus vrbis, & quæſtor, qui præerat libris prin
cipalib. legendis: vt in prædi c. anteriorũ. in auth. de app. §. illud.
ff. de orig. iur. l. 2. §. & qa, ut diximus. & §. deinde cũ ærariũ. ff. de
h off. quæſtoris. l. vnica Azo tñ ꝯ in quæſtore[h]. † ¶ Et ſcias ꝙ ſi qd
2 intra centeſimũ milliare admiſſum ſit, ad præfectũ vrbis perti-
net: ut ff. de off. præfect urb. l. 1. §. ſed & ſi quid. qđ eſt arg. ꝙ quic-
quid eſt in regno, vel comitatu aliquo, intelligit̃ eſſe de iuriſdõne
regis, vel comitis, niſi ꝯtium oſtendat̃: ut arg. 8. diſt. quo iure &
i 23. q. 7. c. 1. arg. tñ ꝯ, C. de epiſcop. & cleri. nulli. verſ qđ ſi ĩ vico[i].
j. de feu. § qm̃. verſ. 14. & ſequent. Itẽ ẽt ſunt magni ſenatores. ff.
de ſena l fi. Præmiſſa ẽt ꝓbant̃ C. de appell. l. præcipimus. C. de
epiſ. & cleri. raptores. Itẽ comes donationũ, quæ fiunt in curia
principis. C. de aſſeſ. l. fi. § nec ſibi aliqs. in fi. & quidã alij comites:
4 vt C. lib. 12. de erog. mili an. l. prouincialiũ. † ¶ Et nota, ꝙ præfe-
ctus præt. ſ͛m quoſdã eſt, qui immediatè ſubeſt principi, & præeſt
oĩb. iudicibus aliis, & excellentior eſt magiſtratibus oĩbus: & iſte
trina ſpecialitate lætat̃. Primo, qa ab eo non appellat̃: ut j. tit. de
appel. §. videndũ. Secundo, quia minores ꝯ eius ſñĩam non reſti-
tuunt̃. ff. de off. præfe. p̄to. l. vnic. in fi. niſi à principe. ff. de mino.
k in cãæ & l. fi. Tertio, quia pōt cõdere leges & cõſtitutiones[k]. C.
5 de off. præfe præ. normam. ff. de legibus. l. nõ ambigit̃. † ¶ Medij
ſunt ſpectabiles, ut magiſtri militũ. C. de off. mag. mil. l. 2 Itẽ præ-
tor. in auth, de app. §. ſimili quoq; modo. colla. 3. Itẽ præfectus ui-
gilum: ut ff. de off. præfe. vigil. l. 3. in fi. 1. reſpon. Itẽ ꝓconſul, vt in
præ. §. ſimili quoq; modo. & in auth. de nõ alie. aut permu. §. fi. &
de admi. off. Itẽ præfectus Auguſtalis. C. de priua. car. l. vnica. Itẽ
præfectus Aegypti. Itẽ vicarius & dux. C. de epiſcop. & cle. ra-
ptores. §. ſi aũt. & 2 q. 6 anteriorũ. uer. illo videlicet. & ſeq. Item
comes rerũ priuatarũ, & comes Orientis, non tñ comites Italiæ
& Alemaniæ, quos clariſſimos reputo. Comites vero prouincia-
les regentes, ut Tholoſanus, & Prouinciæ ſpectabiles ſunt, ut in
præd. §. ſimili quoq; & 2 q. 7. anteriorũ. uer. ſimili quoq; modo.
& C. lib. 12. de comitibus, qui ꝓuincias regunt l. vnic. vbi de hoc.
6 Quidã et comites ſunt illuſtres, vt dixi. † ¶ Minimi ſunt clariſſimi,
ut p̄ſes ꝓuinciæ C. de pri. car. l. vnica & in auth. de non alie. aut
permu. re. eccle § fi. colla. 2. Itẽ ciuitatũ rectores, vt in prædict. §.
ſin aũt. Infimi ſunt defenſores ciuitatũ vel locorũ, & magiſtratus
municipales, qui nõ poſſunt cognoſcere vltra ſummã 300. ſoli-
dorũ. in auth de defen. ciui. §. audient. colla. tertia. ff. de iur. omn.
iudic. l. fi. Itẽ pedanei iudices, ut puta, qui nõ poſſunt cognoſce-
re, niſi de paruis, & in duobus aureis punire C. de ped. iud. l. fi ſe-
cũda quæſtione 6. c. ei qui appellat. §. diffinitiua, Itẽ ẽt forte du-
umuiri. C. qui admit ad bon. poſſ. l fi ff. de dam. infect. l. dies § ſi
forte Itẽ rationalis, qui cognoſcit de cã libertinitatis, & ſeruitu-
tis, non tamen ingenuitatis. C. ubi cau. ſta. agi de. l. penul. Præmiſſa
omnia ſpecifica, ut in auth. de appel. §. 2. 3. & 4. col. 4. & in auth ut
ab illuſt. & qui s. eos ſunt. coll. 5 & 2. q. 6. anteriorũ. Vnde uerſus:
7 † ¶ Præ-

Illuſtris primus, medius ſpectabilis, imus,
A ſummo clarum cœpit habere gradum.

ADDITIONES.

a Introducta. ¶ Subdit Azo in Summa eod. titul. cum neceſsitate iuris dicendi, & æquitatis ſtatuendæ. Idem in authen. de defen. ciuita. §. ſed neque. colla. 3. ſed Odoff. addebat, ac cum iudicis dandi licentia. De hoc dicam j. ver. notandum.
b Principe. ¶ Vel ab alio, qui delegare poſſit. de quo vide s. tit. 1. 2. & j. uer. ſunt & alij.
c Poteſtas. ¶ Non bene fuit ſumptum de Azo. qui dicit in prin. Summæ, quod dicitur à ditione, quod eſt poteſtas, & iure, quaſi iuridica, vel legitima poteſtas. & debet ſcribi ditio per vnicum t, ad differentiam dictionis quæ eſt pars orationis. Eſther. 3. Domine, in ditione tua cuncta ſunt poſita.
d Plena. ¶ Dicit Azo, vel plenisſima: quia populus tranſtulit in eum, &c. vt in §. ſtatim allegando ſubdit. ſed & ſublimioribus poteſtatib. merum imperium competere dico: licet ex hoc amiſerint equum: ſed non fuit æquum.
e Superilluſtres. ¶ De his non facit gl. mentionem in l. 1. ff. de of. eius, cui mã. eſt iuriſdi. & quaſi id tractat ibi Cyn. 2. q. 2.
f Papa. ¶ Non fuit Gul. ſed ordinem inſpexit: quia prius fuit imperium, quam papatus Petri.
g Omnes ſunt. ¶ Hac ratione Cyn. improbat hoc dictum in l. 3. j. alle. C. vbi ſe. vel clariſſi. non enim dici poſſunt in ordine graduum: quia omnes graſdus excellunt: & à quibus dependent omnes gradus dignitatum. Huic cõuenit quod dicitur, ſtipes non facit gradum, cum ab eo gradus deſcendant. de conſanguinita. & off. c. vlti. & patet in Arbore.
h Quæſtore. ¶ De quo s. diſtinguit enim tria genera quæſtorum in Summa. C. de off. quæſtoris. & tertium genus erat illuſtrium.
i In vico. ¶ Ibi non habetur ratio prouinciæ, vel regni, vel ciuitatis. ſub qua eſt vicus, in quo defunctus deceſſit. Certum tamen eſt, quòd ſtante iuriſdictione epiſcopi vel defenſoris, ſunt in prouincia maiores & minores eis. Sed quoad dictum principaliter, vide quod ſcripſi de off. archi. capitul. fin. ſuper i. glo.
k Conſtitutiones. ¶ Legibus principum non contrarias, vt ibi.

7 †¶ Prædicti omnes ordinarij ſunt, & merum imperium habent,
exceptis defenſorib. ciuitatum, & magiſtratib. municipalibus, &
qui ſupra. ſequuntur. ff. de offi. præfe. vrb. l. 1. ff. de off. proconſ.
l. obſeruare. & l. ſeq. ff. ad munici. magiſtratus. Hi enim leuia tra-
ctant. in authen. de defen. ciui. § nos igitur. & § audient. colla. 3.
& de man. prin. §. quod ſi delinquentes. eadem col. Ergo poteſta-
a tes ciuitatum noſtri temporis [a] mutilantes membra, & capita am
b putantes, vſurpant ſibi merum imperium, ſecundum Roſ. [b] †
8 ¶ Secundum canones etiam iudicum alij ſunt legati, alij patri-
archæ, ſeu primates. & hi poſſunt. ſuperilluſtres dici. xcix. diſtin-
ctio. per totum & ext. de priuil. antiqua. xciij. diſtinctio. capitul.
ſi. xciiij. diſtinctio. capi. 1. ex. de offi. leg. officij. in fin. lib. vi. & per
totum titu. & papa etiam. ut ſupra verſic. maximi Alij primates
& metropolitani: & hi poſſunt dici illuſtres. ext. de offic. ordin.
duo & ca. Romana. 9 quæſtio. 3. conqueſtus. Quod autem dici-
tur, quod primas & patriarcha idem ſunt, vt xcix. diſtio. cap. 1.
verum eſt, quoad quædam: verun tamen patriarchæ maioris
ſunt dignitatis & iuriſdictionis: vt in præ. c. antiqua & xxj. diſtin-
ctio. per totum. de hoc ſupra. de legato. §. ſunt quoque. prope
princi. Alij ſunt epiſcopi: & hi poſſunt ſpectabiles dici. 11. quæ-
ſtio. 1. de perſona. & ca. clericus nullum & capi. inolita. extra, de
pœn. in quibuſdam. Nec obſtat, quod dicuntur ſummi ſacerdo-
tes: quia illud verum eſt, quoad excellentiam ordinis, non iu-
riſdictionis. Vel dicut j. eod. verſicul. hoc tamen. alij archidia-
coni. & archipresbyteri, in huiuſmodi dignitatibus conſtituti,
& per electionem creati: quia habent iuriſdictionem: & hi poſ-
ſunt clariſſimi dici. extra, de offic. ordin. cum ab eccleſiarum. &
de reſti. ſpol. literas. de conſang. & affin. cap. 1. extra, de priuileg.
volentes. §. ſane, quia. lib. 6. Alii rectores eccleſiarum: & iſti poſ-
ſunt infimi dici. 2. quæſtio. 1. nemo. & in præ. cap. cum ab eccle-
ſiarum. & ſic diuiditur iuriſdictio: ut 2. quæſtio. 6. cap. à iudicib.
§. quòd de arbitris 21. diſtinctio. cap. 1. & c. cleros lxxxi. diſtinct.
9 tantis. † ¶ Sunt & alij, qui ſunt à principe delegati: & hi poſſunt
etiam, quoad cauſam ſibi commiſſam, maximi dici. extra, de of-
ficio leg. capitul. 2. in fi. ext. de offic. deleg. ſuper quæſtionum. & c.
paſtoralis. & c. ſi quando. Alij ſubdelegati ab eis, ut in præ. con-
cor. Alij delegati ab ordinariis. 2. quæſtio. 6. quiſquis. ext. de fo-
ro competen. ſi quis contra. 12. quæſtio. 1. peruenit. Alij aſſeſſo-
res. ext. de vi. & honeſtat. cle. cum ab omni. Alij executores, ut in
prædict. decr. ſuper quæſtionum. § nos autem & §. porro. ext. de
appel. nouit. Alij arbitri, ut ext. de appel. per totum. Fuit quo-
que apud Gentiles alia diuiſio. Nam alij flamines, alij archiflami-
nes: alij protoflamines dicebantur: ut lxxx diſtin. in illis. xxi. di-
10 ſtinctio. cap. 1 & c. cleros. † ¶ Notandum quoque eſt, quòd iu-
riſdictio alia eſt meri imperii, alia miſti, alia modica coercitio.
ff. de iuriſdi. om. iu. l. ii. & iiij. de offic. eius, cui man. eſt iuriſd. l. fi-
na. ext. de offic. deleg. cap. ex literis. Eſt autem merum imperium
quædam ſumma poteſtas, per quam ea, quæ ſunt iuriſdictionis
c maxime explicantur [c]. Et dicitur merum, quaſi ſeparatum & pur-
gatum à cognitione pecuniaria argu. Inſtitu. de public. iudi. in
princip. Illud autem quod habetur ff. de iuriſdictio. om. iudi. l.
d Imperium. non eſt diffinitio meri imperii, ſed eius effectus [d]. Mi-
ſtum imperium eſt cui non ſolum merum imperium, ſed etiam
iuriſdictio ineſt, ut in præd. l. imperium. Vel dic, quod miſtum
eſt quædam poteſtas media, per quam ea, quæ ſunt iuriſdictio-
e nis mediæ explicantur [e] Et dicitur miſtum, quaſi ex iuriſdictone
& mero imperio, ſecundum V. vel quia neutri omnino accedit.
Sic inſtit. de act. § quædam actio. ff. de cond. & dem. l. ſeruus. Quę
autem ad hoc ſecundum canones pertineant, dicam. j. verſicul.
11 huiuſmodi. † ¶ Secundum leges uero hæc ſunt meri imperii, ſci-
licet, animaduertere in facinoroſos homines. ff. de iuriſ. omnium
iudi. l. imperium, Item coniicere delinquentes in carcerem, &
f vinculis detinere, argu. contra in auth. de defen. ciui. § audient [f],
Item non poſſe agere vel conueniri tempore ſui magiſtratus, ut
dicam. j. in rubric. de reo. verſicul. illuſtris. Item coram eis poſſe
fieri venditiones prædii minoris. Item tranſactiones alimento-
rum. ff. de reb. eo. qui ſub tu. vel cur. ſunt. l. 1. ff. de tranſact. cum
hi. Item teſtamentorum inſinuationes olim, licet hodie non ſint
meri imperii: quia poſſunt fieri coram defenſore: ut in authen.
de defen. ciuita. §. & agi. col. 3. Item iubere cauere prætoria ſtipu-
latione, & in poſſeſſionem mitti re ipſa. ff. de iuriſdict. omn. iud.
l. iubere. Et breuiter ſcias, quòd vbicunque pœna mortis impo-
nitur, meri eſt imperij: ut in prę. l. imperium. & ff. de pœn. l. ca-
pitalium. Item ſi quocunque modo capitalis ſit, ut j. verſicul.
g merum [g], & not. in præd. l. imperium. † ¶ Quid de membri muti-
12 latione, quæ quandoque fit: ut C. de ſer. fugit. authen. ibi poſita.
videtur quòd ſit meri imperii. de pœn. diſtinctio. 1. vulgaris. qa
tanto magis, &c. vt, in authen. de collato. §. ad hæc prohibemus.
h Arg. contra: quia non eſt animaduerſio in totum corpus [h]. ut in
prę. l. imperium. Sed illud exempli gratia ibi dicitur. nam & alia
præter illud ſunt meri imperij: vel dic ibi, animaduerſio, ſcilicet,
i in totum, vel in partem [i]. † ¶ Quid de relatione? Dicunt quidam
13 eſſe meri imperij & idem dicunt in omni crimine, vnde magna
imponitur pœna etiam pecuniaria. Nam minores hoc ad maio-
res remittunt: ut ff. de offic. præfec. vrb. l. 3 & fin. de offic. pro-
conſul. ſi quid forte. in aut. col. 3. de defen. ciui. § audient. Et idem
dicunt in fuſtigatione, vel alia correctione graui: ſecus in leui, ut
in præallega. § audient. Sic ergo ſecundum eos, nulla pœna mi-
ſtum reſpicit imperium: quia uel grauis eſt, & ſic meri imperij
eſt: uel leuis, & ſic iuriſdictionis. Vnde alij dicunt non eſſe meri
imperij, niſi ubi mors infligitur naturalis: ut in d. l. Iulia. de adul.
& ſimilibus: ut ff. de offic. eius, cui man. eſt iur. l. 1. §. 1. & iam dixi.
k Tu dic ſecundum Ioann. & Accur. [k] † quod omnis capitalis pœ-
14 na, quæ tripliciter contingit [l]: vt ff. de publ. iu. l. 2. & de bon.
l poſſeſ. l. edicto. ff. de pœn. l. rei capitalis. & de contra tab. l. 1. §.
filium. in mero conſiſtit imperio. Idem eſt in membri abſciſſio-
ne, ut dixi. Cæteræ uero graues ſunt miſti: aliæ uero, ſcilicet le-
ues ſunt iuriſdictionis. Quid ergo dices de relegatione, de qua
præmiſi? Dic eſſe miſti. Et quod non ſit meri, eſt argum. ff. de
pœn. abſentem. §. 1. & l. capitalium. § 1. ff. de public. iudic. l. 2.
15 † ¶ Quæ autem meri imperij ſunt, delegari non poſſunt. quod
dicut ſupra. de iudic. deleg. §. fin. verſicul. item quod eſt deleg.
m in cauſa Et dicunt quidam [m], quod licet comes & marchio me-
rum imperium ſpecialiter transferre non poſſint: ut ff. de offic.
eius, cui mand. & iur. l. 1. ſi tamen donauerit aliquam ciuitatē, uel
n caſtrum [n], tunc cum ipſa vniuerſitate tranſit merum imperium:
niſi excipiatur. argum. extr. de re iudic. cum Bertoldus. de iure
patro. capitul. ex literis. & cætera. cum ſecundum. cum ſuis con-
o cor. extr. de don. cum dilecti [o]. præſertim quando ſibi retinet
exercitium, vel aliquid aliud ſpecialiter. tunc enim omnia cęte-
ra concedere intelligitur. argum. ff. de offic. præ. vr. l. 1. prope
princ. ibi: ſed & ſi quid intra. & in aut. conſtitutio quæ. de digni.
§ illud quoque. in fin. colla. vj. & argum. ff. de iudic. cum prętor.
& de teſta. ex eo. extr. de præſumpt. nonne. C. de procur. mari-
tus. & de pact. conuen. ſuper dote. l. fin. ff. de lega. 3. legatis ſer-
uis. reſpon. 1. ff. de vi. oleo & tri. le. l. 1. ff. de aur. & argen. leg. l. 1.
reſpon. 1. & §. penult. extr. de his quæ fiu. à præla. cum Apoſtoli-
p ca. in fi. arg. contra. 1. quæſt. 7. Daybertum. ext. de deci. dudum [p].
16 † Veruntamen plures ex iudicib. regis Franciæ [q] tenent quod quan-
q tumcunq; generalis uel indefinita ſit alicuius caſtri uel uillæ cō-
ceſſio, non intelligit transferens, etiā princeps, ea quæ ſunt meri
imperij,

ADDITIONES.

a Temporis. ¶ De quibus etiam not. j. de off. ord. §. pen. in fi.
b Roſ. ¶ Titul. 2. Sed dicit Acc. in authen. de defen. ciui. §. nulla. quòd id fa-
ciunt ex conſuetudine: & quia quandoque à principibus conceſſum fuit, vt
per Fed. Lombardis, ſcilicet. in pace Conſtantiæ, & vide quod dixi dē verb.
ſig. ſuper quibuſdam. ſuper glo. ſolus.
c Explicantur. ¶ Vel eſt poteſtas ſiue iuriſdictio ſeuerioris vltionis exercen-
dæ in perſonam vtilitate publica introducta.
d Effectus. ¶ Idem dicit Azo in Summa. huius tit. in prin. de iuriſdictione,
quoad id quod dicit illa l. 3. in fine. ibi iuriſdictio eſt iudicis dandi licentia:
id eſt, de iuriſdictione eſt talis licentia: vt ſic ponat vnam iuriſdictionis ſpe-
ciem, uel vnum effectum.
e Explicantur. ¶ Vel eſt iuriſdictio explicandi cauſas ciuiles, quæ ſuī excel-
lentia maioribus iudicibus deputantur.
f Audient. ¶ Ibi capiunt præſentandos præſidi.
g Merum. ¶ Eſt ſub ver. ad huiuſmodi.
h Corpus. ¶ Id eſt, non vertit animam à corpore. Sed, vt dicebat dominu
meus in l. imperium. etiam animaduertere eſt aduertere quodcunques
membrum à corpore. ¶ Adde, quòd Ant. de Bu. in capitul. 1 de colluſi. de-
teg. vult, quòd abſciſſio membri ſit pęna capitalis. & idem vult Pau. de Ca.
in l. tranſigere. C. de tranſa.
i Partem. ¶ Vt ibi not.
k Accur. ¶ In l. imperium. hoc eo. tit. ſæpius alleg.
l Contingit. ¶ Vt j. ver. ad huius.
m Quidam. ¶ Scilicet Hoſtien. cuius ad literam ſunt verba ſequentia vſque
ibi: arg. contra. & hoc in Summa de iure patro. §. qualiter transferatur.
in fin. & tetigit de offic. deleg. §. quæ delegari. ad fin. Vide quod ſtatim ſub-
dam.
n Caſtrum. ¶ Si addit cum pertinentiis, quid per hoc intelligatur, ſcripſi de
reſti. ſpo. cum ad ſedem. in prin.
o Dilecti. ¶ Facit pro donatario. C. de bonis vac. l. 2. lib. 10. & regula contra
eum. de reg. iur. lib. 6.
p Dudum. ¶ Ibi in ver. nos igitur, patet ſolutio vtriuſque contrarij.
q Franciæ. ¶ Pileus in ſua vlti. quæſtio. tractauit de dona. facta per ipſum
regem Franciæ de caſtris Turonis eccleſiæ ſancti Martini, cum omni ho-
nore & iuriſdictione plenaria, retentis inueſtitura decani & theſaurarij: eſt
tamen ita confusè, quod nihil confert huic quæſtioni: ſed in quæſt. xvj. tra-
ctauit, an caſtro dato in feudum, tranſeat iuriſdictio. & pro ſoluti[illegible]
mittit ad id quod dixit in 73. q. quod vide j. de loc. §. fin. ſuper verſ[illegible]
vbi ſcripſi. Adde, quid ſi imperatori competat ius præſentandi in [illegible]
alicuius ciuitatis & illam det in feudum: an etiam illud ius præſenta[illegible]
fierit in vaſallum. Old. conſ. 312.

imperij,transferre;niſi hoc ſpecialiter exprimat.argu in his quæ
not.in præ §.item quod eſt delega.in cauſa & ȷ̃ in hoc eo. tit. &
arg.extr.de offi.leg.q̄d tranſlationem.ff.de his,quæ in frau. cred.
ſi pater.ff de offi.præſi.l.pen 16 q.2.viſis.extr.de his,q̄ fi.à præla.
a c.paſtoralis.[a]†¶Sed & quæ ſunt miſti imperij non delegantur.ff.
17 ad muni ea quę.Quæ autem illa ſint, inferius apparebit. Hoc ta-
men fallit.Primo.circa tutoris dationem.ff.de tut.& cura.;da. ab
his.l.ius dandi de offi. eius, cui man.eſt iuriſdict.l.cognitio.ff.de
adminiſt.tut.l.Lucius.§.cum teſtamento.in princip. Sed tamen
delegatus non pronunciabit,licet cognoſcat,ſed ordinarius tan-
tum.ff.ad Turpi.l.1.§.ſuſpecti. Dicunt tamen quidam ſpeciale in
legato proconſulis,vt pronunciet in cognitione ſuſpecti tutoris:
vt Inſtitu. de ſuſpect.tutor.Secundo fallit in cauſa reſtitutionis,
quæ olim poterat ſpecialiter demandari:non generaliter: hodie
18 vero ſpecialiter & generaliter.C.vbi,;& apud quos in integ. reſti.
pe.l. fin.in fin.†¶Sed quid de cauſa liberali,an eſt miſti vel meri
imperii? Dicunt quidam,quod meri: quia ibi quaſi de animad-
uerſione tractatur,puta de ſeruitute, quæ morti comparatur.ff.
de reg.iu.l.ſeruitutem.in auth.de nupt.§.ſi vero decretum.colla.
4.ff.de arbitr.non diſtinguemus.§.de liberali. Item non poteſt de
legari.C.de peda.iudic.placet.quod fieret,ſi miſti eſſet,ut dicunt
Sed dic,quod eſt miſti: & intellige hoc de quæſtione ingentitatis
Nam alię liberales ſimplicis iuriſdict.ſunt.C.vbi cauſa ſta.aga.iã-
dudum.extr.de teſtib c.cum olim. Idem puto in cauſa reſtitutio-
nis:quare non poterat olim delegari. ff.ad muni.ea.quæ.& quia
deſiderat magnam cauſæ cognitionem.ff. de in integ. reſtit om-
19 nes.hodie tamen delegantur,ut dixi †¶Sed an bonorum poſſeſ
ſio poſſit delegari? Reſpond.non, ſi eſt talis, quæ ius tribuat,vt
b ſunt illæ ſex,bon.poſſeſ ſecundum tabu.contra,[b]vnde liberi,vn
de agnati,vnde cognati,vnde vir,& vxor, etiam ſeptima extra-
ordinaria.de quib.habes inſtit de bon.poſſeſ§ 1.& §.ſunt autem
& §.cum quo antea.& §.7 & in li.Roſ.in titul. de bon poſſ. & in
c titu.de teſtamen.§.3.hæ enim omnes ius tribuunt ff de bo.poſ.[c]
l.3.§.bonorum poſ Magna enim deſideratur ſolennitas in peten
d da bonorum poſſ.Azo.[d] dicit,quod hodie poteſt. Nam nulla de
ſideratur ſolennitas.C.qui admit.ad bon.poſſ.l.fin.C.de cur.fur.
l.fin.Si vero ſit bon.poſſ.quæ facti eſt,vt Carboniana. & illa quæ
datur mulieri nomine uentris: & legatario nomine legati ſub cõ-
dit.relicti,illa iure veteri etiam hodie delegantur ff de offic. eius
20 cui mand eſt iuriſdict.l.pen. †¶Cauſa vero damni infecti poteſt
demandari. nam habet eam magiſtratus municipalis: ut mittere
poſſit in poſ ex primo decr & hoc propter celeritatem.ff.de da.
infe.l.j.Arg.contra præmiſſa: quia quæ cauſæ cognitionem deſi-
derant,non poſſunt ꝑ libellũ explicari,i.demandari.ff.de reg.iu.
21 omnia.& ff.de offi.procon nec quicquam.§.j.†¶Item nulla cau
ſa eſt,in qua cauſæ cognitio non deſideretur: ergo nulla delega-
ri poteſt.Dic,quod quædam ſunt, quæ deſiderant plenam cauſę
cognitionem,& per ſolum officium iudicis expediuntur: vt bo.
poſſ.quæ ius tribuit ff.de bon.poſſ.l.j.§. penul. & reſtitutio in in-
teg.ut ff.de in integ.reſtit.omnes.& ff. de minor. quod ſi minor.
§.fin. extra,de offi.iud.c.fin & tranſactio ſuper alimenis: vt ff.de
tranſac.cum hi.& hæc non demandatur,vt dixi Sed hoc fallit de
datione tutoris,& in cauſa reſtitutionis:ut ſ̃.Quædam uero ſunt
quæ deſiderant ſemiplenam: & ſolo iudicis officio expediuntur:
& hæc demandantur,vt Carb.bon.poſſ.ff.de Carboniano edict.
l.tertia.Quæ uero petuntur iure actionis,demandari poſſunt, li-
22 cet in eis cauſæ cognitio requiratur. † ¶Item licet ea q̄ ſunt me-
ri uel miſti imperij, non committantur: ea tamen, quæ ſunt co-
hærentia imperij,ſeu iuriſdictionis,tranſeunt,& delegantur, ut
modica coercitio.ff.de offic.eius,cui mand.eſt iuriſdict l.fin. ex-
tra,de offic.delegat.ex literis ff.de iuriſ.omn.iudi.l.ſecunda. & l.
magiſtratibus. & de cohęrenti imperio eſt pronunciatio, quod
aliquis mittatur in poſſ.non tamen ipſa miſſio.Sed tamen quoti
die uidemus contrarium. C.de iudi.properandum.§.ſin autẽ. &
ȷ̃.de execut.ſententiæ §.ſecundo.in princi.& executio ſententiæ
arbitri uel delegati.ff.de re iudic.à diuo.reſponſ.1.ff. de bon. aut.
iu.poſſ.cũ unis.§.is qui.ff.de in.om.iud.more.& l ſeq. & citatio
e partium,ſecundum Roff.[e]†¶Hoc tamen ſcias,quod ſecundum
23 quoſdam ſolus papa & Imperator,à quibus non appellatur,ha-
bent merum imperium nona quæſtio.3.cuncta.& capit.ipſi.& c.
pater.ff.a qui.ap non licet.l.j. Alij uero à quibus appellat, habẽt
miſtum.2.q.6.decreto 16 quæſt.1 frater noſter. Epiſcopi tamen
& ſuperiores dicunt habere merum imperium reſpectu inferio-
rum: ſicut & dicuntur ſummi pontifices, ſeu ſacerdotes reſpe-
ctu inferiorum,extra,de ſacra unct.c.unico.§.per frontis.de cõſ.
diſt.5 c.de his & cap ſequen 2.quæſt.3.accuſatio.& 18. diſtinct.
ſi epiſcopus. Alii dicunt etiam merum imperium aliis,ut pręſidi
bus competere,ut prędixi,ut ff.de iuriſdi.omnium iudic.l.3.ff.de
24 offic.præſid.l.illicitas.§ qui uniuerſas. †¶Ex præmiſſis patet,ꝙ
res dicitur meri imperii eſſe, ubi de iudicio ſeu pœna ſanguinis
tractatur.Miſti uero imperii eſt,quicquid excellentiæ cauſa pre
ſidibus per legem aliquam reſeruatur, non continens animad-
uerſionem,ſed pecuniariam cognitionem,ut tutoris datio, & ſi-
milia. Licet enim habeantur de mero imperio: non tamen ſunt
meri,ſed miſti imperij: & hæc non poſſunt delegari. Iuriſdictio-
nis autem ſunt ea in quibus agitur de pecuniario commodo, &
quæ delegari poſſunt ff.de iur.omnium iudicum.l.more. & l.ſe-
25 quen.†¶Qualiter autem fiat commiſſio iuriſdictionis.no ȷ̃. tit.
de uicecomite.& ſupra,de iud.deleg.§.ſequitur. Eo autem ipſo,
quod princeps uices ſuas, uel plenæ legationis officium alicui
committit in aliqua prouincia; videtur illi omnem iuriſdictio-
nem & imperium commiſiſſe: ut nonageſima quarta diſtinctio.
ualde

ADDITIONES.

a Paſtoralis. ¶ Vidiſti duas opiniones,quarum prima uult, ꝙ etiam merum imperium tranſeat,niſi fuerit exceptuatum: & hoc maxime quando aliquid fuerat reſeruatum.Secunda habet,ꝙ non tranſeat, etiam a principe collatum,niſi id fuerit expreſſum.Tertia opin.recedit à proxima quoad principem,vt per eum dato caſtro tranſeat etiam merum.Facit C.de bon. quæ li. cum multa.in fi.& de prec.Impe offe.l.j.Fit enim ex perſona donantis larga interpretatio.ff.de conſti.prin.l.fi.Item ex perſona eius, cui donatur. C. de oblation.votorum.l.vna.li.12. Quarta opin.ſubdiſtinguit in principe, an proprio motu concedat: & tunc procedat, quod proxime dixi.Secus ſi ad inſtantiam alterius: Pro hoc facit de præb.c.ſi motu proprio.& c.ſi plurib.li.6.Quinta opinio in priuatis diſtinguit,an contractus ſit gratuitus.& tunc tranſeat in fauorem donationum.extr.de dona. cum dilecti. & ibi concordantiæ in vlti.gloſſ.An ſit contractus non gratuitus:& tunc non tranſit, niſi pretium eſſet tam grande,quod bene congrueret emptioni meri imperij.ar.ff.de iure do.cum in fundo.§.vxor.Alias concordantias vide de ſeru. in ordi.fa.c.vno.ſuper j.glo.uerſi.de coniectura.Sexta opinio habet; quod merum imperium ſic inhæret oſsibus principis, quod illud a ſe abdicare nõ poteſt.facit quod not.de renunciat.c.1.lib.6.in glo.& erat. & quod ſuper ea dixi.Ad contrarium facit ipſa decreta.ſed reſponderi poſſet, quod de hæſione dicitur in Imperatore,ſtante Imperatore procedit: ſecus ſi renunciat quod poteſt fortius,quam papa:uel deponitur,quod poteſt facere papa. de re iudic.ad Apoſtolicæ.lib.6.& tunc licet non hæreat perſonæ, tamen hæret imperio,vt ȷ̃.dicam. Habeo conſilium Dyn. datum monaſterio ſanctæ Mariæ,in regula de Imola, ſuper quodam imperiali priuilegio illi monaſterio conceſſo :in quo tenet, ꝙ imperialis conceſsio facta de omni iuriſdictione caſtri includat etiam merum imperium, quod eſt ſpecies iuriſdictionis. ff. de offi.eius,cui mand.eſt iur.l.1.& no.in l.imperium.ff.de iuriſd.omn. iudi. Inducit etiam priuilegia eſſe interpretanda largiſsime in his,quæ reſpiciũt ius concedentis.ff.de conſti.prin.l fi.Idem in alia donatione per principem facta in ecclesia, tenuit Old.cum principis prodigalitas fręno nõ ſubiaceat. C.de do.inter uirum & uxo.l.pe.& de don.l.ſancimus.§.exceptis.C.de agẽ. in reb.l.fi.li.12.ubi dr̃ per abſurdum & temerarium fore per aſtutam interpretationem non ad augmentum, ſed ad diminutionem priuilegia principum uelle ꝑducere.Ponderabat ẽt donatariam,ſ.eccleſiam.C.de ſacroſan. eccl.ut inter diuinum.& in donationibus eis factis ſola immenſitas eſt menſura:ut in auth.col.2.de non ali.aut perm.§.ſi minus.& maxime hoc, q̃ pietatis cauſa,& ꝓ animę remedio fiebat donatio.de teſta.ſi pater. lib. 6.Quo caſu dici poteſt,quod ſub liberalitate ſedis Apoſtolicę.debitum naturæ perſoluitur.C.de impo.lucra.deſcrip.l.j.ultra prin.lib.10. Inducebat ẽt uerba Inn.in decre.ex literis.de iure pat.quæ ibi ſcripſi in gl.magna,uerſi. dixit ẽt Inn.addebat,ꝙ in donatione facta eccleſiæ Romanę per Lud.& Ottonem, & Conſtantinum,de ciuitate Romana,& adiacentibus, non fuit expreſſum merum & miſtum Imperium:tamen notorium eſt ꝙ tranſiuit,& ꝙ eccleſia Romana utitur illis.De illis hr̃ 64.diſtin.ego Ludouicus,& c.tibi dño. & in palea,Conſtantinus.96.diſt.& de ele.fundamenta.§.ne aũt.lib.6. Ex prædictis ꝯcludi põt,ꝙ in donatione ualida,q̃ ꝑ Imperatorẽ facta fuit vel ſit Romanę eccleſię tali,per q̃ tranſeat expreſſe,uel nõ expreſſe merũ & miſtũ imperium,nulla ipſorũ iurium adhæſio remanet penes donatorem,uel imperiũ.& ſic procedunt,quę dixi de donatione Conſtantini, & aliorum. Sed ſi talis donatio fiat,uel facta ſit in laicum,uel inferiorem eccleſiam, dico ꝙ licet tranſeat,tamen hęret oſsib.imperij iure ſuperioritatis: ita ꝙ ẽt illa delata ad ipſum cauſa per appellationẽ,uel aliter poterit exercere: opponens de decr.Romana.§.j.de app.lib.6 quod facit pro;quia ſi nulla eſſet ſuperioritas,conſuetudo de appellando non ualeret.facit de conſue.c.2.lib.6.Quęſtionem non ad propoſitũ: ſed à fine propoſitum uidi de facto; Teſtator legauit caſtrũ,in quo tenebat inſtra quędam quantitatum ſibi debitarum:habebat ẽt ibi arma:legatarius dicebat,nomina illa & arma ad ſe ſpectare:hęres negabat.Diffinitum fuit pro hęrede,quoad nomina,per l.de leg.3.ſi in j hi Męuia.j.& 2.reſp.& e.tit.l.uxorem.§.legauerat.Non obſtat.l. ſi chorus. e.tit.quia in inſtrumentis non cadit diſtinctio perpetuitatis, q̃ cadit in theſauro:ut ff.de acq.rerum do.l.nonnunquam.§.j.De armis autẽ fuit diffinitũ ꝙ in legato cederent illa quę proprie erant ad defenſionẽ caſtri: reliqua nõ ff.de uſuf.leg.l.generali.§ uxori.de fun.inſtru.l.quęſitum.§. ſi quis ex eo. de hęre.inſtit.l.ex facto.§.rerum autem. ¶ Adde huic addi. Old.in conſi. 252. incipiente,ad quęſtionem.ubi fere de uerbo ad uerbum ipſam additionem inuenies.

b Contra. ¶ Et hę duę ſunt ex teſtamento: reliquię quatuor ab inteſtato.Dicitur autem ꝯ tabulas,ideo ex teſtamento quia non competeret,ſi teſtm̃ factum non fuiſſet.De hoc,& quare detur,cum teſtamentum ſit nullum, not. in §.ſunt autem.ȷ̃.alleg.in glo. 2.De his autem & libellis circa ipſas, uide ȷ̃. de teſta.§.ſequitur uidere.

c Poſ. ¶ Ti.generali,poſt quem de diuerſis bo.poſſ.ponit 12.rub.

d Azo.Notat in ſumma eo.tit.

e Roffr. ¶ Cuius quaſi ad literam fuerunt hęc uerba,ſaltem a uer. ſed & qrę titu.3.

26 valde, extrà, de præſump.capitul.mandato. † ¶ Ad huius autem
articuli notitiam pleniorem nota, quod iuriſdictionum alia vo
luntaria, vt emancipare: & hanc poteſt legatus exercere priuſ-
quam ingrediatur prouinciam: vt ff. de adopti.emancipari. ff. de
offic.proconſ.l. ſecunda.argument.extra, de offic legat. capitu-
lo, excommunicatis. Alia contentioſa: & hæc quædam eſt, ſeu ha
bet merū imperium, quędam miſtum, quędam vero generali vo
cabulo iuriſdictio appellatur, & quædam dicitur modica coerci
tio merū imperium habet illa, per quam tollitur caput ciuitatis
vel libertas: ut ſuprà, verſic.quid de relegatione. & per quam ani
maduertitur in homines facinoroſos: vt ff. de iuriſdi. omn. iudi.
l. imperiū. & ff. de offic.præſid illicitas.§.qui vniuerſas. extra, de
ma & obe. ſolitæ. & de homicid. poſtulaſti. ſecunda quæſtione
ſeptima. capitul.nos ſi incompetenter. §.item cum Balaam. ver-
ſic cum Dauid. & talis iuriſdictio ſecundum prima iura non de-
mandatur: niſi cum præſes abeſſe cępit: & tunc quantum ad co-
gnitionem, non quantum ad executionem. ff. de offic. eius, cui-
man.eſt iur.l.j. Hodie tamen omnia poſſunt demādari, præter vl-
a timum ſupplicium: & illud etiam, quando præſes abeſſe cœpit[a]:
vt in auth.coll.9.de colla.§.prohibentur. & niſi in caſibus, q no-
tan.ſ.in tit de iudi.deleg.§.fi.verſ.itē quod eſt deleg. in cauſa cri.
27 ¶ Et no. ꝙ epiſcopus habet quandoq; merū imperiū: vt extra,
de foro compet.cōqueſtus.in prin. & quantum ad illud exercen
dum ſemper intelligitur ꝓficiſci: vnde poteſt hoc officium ſuo
b baiulo generaliter[b] ſemper cōmittere: vt in præ.l.j.ff.de offi eius
cui mand.eſt iuriſdi.quia cauſis ſanguinis intereſſe non poteſt: vt
extr.ne cle.vel mo.clericis.vbi de hoc. & c.ſentētiā & extr. de ex
ceſ.præla.c ex literis.ſ.ſecūdū Vinc.qui hoc not.in præ.c. ſenten
tiā. & extr.de rap.in archiepiſcopatu. & in pręc.cōqueſtus. & eſt
arg. ꝙ ipſe ſolus habet merum imperium in ſua diœceſi. 2.q.7.
c ſi quis epiſcopus.cū ſuis concor.[c] † Secundū canones autem me
28 ri imperij poteſt dici clericorum depoſitio, vel eorum perpetua
ſuſpēſio. 5.quæſt.5.delatori.extr.de iudi.at ſi clerici. & extr. de vi
ta & hon.cleri.vt clericorum.§.ſi quis. & de cleri.excom.mini.la
d tores. Excommunicatio, vt extr.de offi.ordi.paſtoralis.j.reſpō.[d]
vt not.dominus meus e.tit.ꝙ ſedem. Purgationis indictio.2.q.5.
per totum. Diſpenſatio. 50 diſtin.vt cōſtitueretur. Solennis pęni-
tentiæ impoſitio. 50.diſtin.in capite.extr.de exceſ.ꝑla.accedētib.
ꝙ dic, vt not.in repertorio in tit.aureum ꝯfeſſor & memoria. ſa
cerdot.in fin titu. Item eccleſiarum erectio. de conſecrat. diſtin.
prima.nemo eccleſiam & capitul.eccleſias. Virginum conſecra-
tio.20.q j deuotis.extr.de ele.quod ſicut. Clericorum ordinatio
extr.pe tranſla epiſc.c.inter corporalia. & in præ.c.ꝙ ſicut. Chriſ
matis ꝯfectio: ut ibi. Eccleſiæ ſacratæ reconciliatio: vt extr.de con
ſe eccleſ.vel altar.aquam. Talia enim quæ ſunt ordinis, delegari
nō poſſunt vt ibi dicitur. Sed ꝯ: nam vnus epiſcopus poteſt alte
ri hoc demandare: vt extra, de tempo. ordin. quod tranſlationē
de elec. ſuffraganeis.9.q 2.epiſcopū. & c.Lugdun.extrà, de offic.
ordi.quod ſedem. Sed ibi nulla eſt commiſſio, ſed quædam per-
miſſio ſeu demandatio: nec tunc hæc fiant iure delegationis, ſed
iure proprio: quia illi nō deficit, niſi ſola auctoritas demādantis
e ſeu permittentis[e], vnde non poſſunt omnia ſimplici ſacerdoti ꝯ-
f mitti[f]. Ioan vero not.95.diſt.peruenit quod epiſcopus nil habet
hodie, ꝙ ſit meri imperij: cū omnia valeat delegare, etiam ea,
quæ ſunt ordinis, ſaltem epiſcopo: niſi vſum pallij. extra, de uſu
g pal.ad hæc.ver.etiam not.idem not.in præ.c.quod ſedem[g].arg.
29 23.q.4.illud & 2.q 7 ſicut. † ¶ Miſtū autem imperium habet il-
la iuriſdictio, quæ verſatur circa cauſas exiſtentes intra merum
imperium, ſeu intra animaduerſionem capitis: vt ff.de iuriſd.om.
iud.imperium.vt cognoſcere de tranſactione alimentorum, &
ſuꝑ eis, & ſuper rerum minorū alienationibus decreta interpo-
nere: & generaliter omnia, quæ conceduntur à lege & conſtitu-
tionibus, quæ non attingunt animaduerſionem. ff. de offic. eius,
cui mand.eſt iuriſd.l j. Item cognoſcere de ingenuitate, vel liber
tinitate & ſeruitute. C de pedane.iu.l.placet.§.fi.ibi: deīde, &c. ff.
de arbi l.nō diſtinguemus.§.de liberali.ſuꝑ quo vide. C.vbi cau.
ſta.agi debeat.l.pe. Item mittere in poſſeſſionē, & recipere cau-
tionē quia iubere cauere, & in poſſeſſionem, mittere, magis ſunt
imperij, ſcilicet miſti, q̃ iuriſdictionis. ff.de iu.om.iud. iubere. Et
dr̄ miſtū, qa partim accedit ad nām meri, partim ad pecuniariū
cōmodū. Cōmodū enim pecuniariū reſpicit, ſi alicui caueat, vel
in poſſeſſionē mittat: & talia delegari non poſſunt: vt in præ.l. ff.
30 de off.eius, cui mand. † ¶ Secundū canones vero miſti imperij, di
h ci pōt ex depoſitionē perpetua ſuſpēſio[h], admonitiones, inqui
ſitiones, clericorū inſtitutiones: vt 16.q.vlt.nullus. viſitationes &
correctiones, & huiuſmodi ex, de off.or.ꝯquerente. Hæc tñ dele
gari poſſunt potius ſ'm canones, quam ſecundum legiſtas. ff. de
offi.ꝓconſul.nec quicquam. Videtur tamen, ꝙ talia poſſunt ſim
pliciter delegari: ut extr de off.dele. venerabili. vbi fuit reſtitutio
delegata. Sed ibi iudex erat impeditus, vel ꝓficiſci volebat, ideo-
que potuit delegare: vt in præ.l.de offi. eius. vel eſt illud ſpeciale.
31 † Porro illa, quę in ſuo gñali nominę ſtat, iuriſdictio nuncupat,
& cōpetit magiſtratibus municipalibus: vt ff. de iuriſdic.om.iud.
magiſtratibus, & ponit pro his, quę tñ iure magiſtratus compe-
tunt, & delegari poſſunt: & ſic ponit in præ.l.iubere. ff.de off.e-
ius, cui man, eſt iur.l.j. §.fi. dicunt aūt ea iure magiſtratus cōpete-
re, quę cōpeunt eo ipſo, ꝙ magiſtratus eſt, ēt minimus villæ, vel
caſtri, uel ciuitatis: ut præſtare auctoritatē manumittere uolenti-
bus, & adoptiones & publicationes teſtium ante litis cōteſtatio-
nem, & inſtrumentorū permittere, exercere iuriſdictionē con-
tentioſam in pecuniariis cauſis, vſq; ad quinquaginta aureos o-
i lim: hodie vſq; ad 300. aureos ſiue ſolidos[i]. in auth.colla. 3.de
defen.ciui.§ ſed neq;. & §.ex prouinciali. & §.audient quoq;. C.
de magi muni.conue.l.j. C.de defen.ciui.l.j. & in præ.l.magiſtra-
tib. & inſtit.quib.mod.ius pat.pat.ſoluit.§.præterea emancip.C.
32 eod.l j. † ¶ Quid ſi vltra ccc ſolidos[k]? Azo dicit eſſe iuriſdictio-
k nis, licet maiores iudices requirat. Alij dicunt eſſe meri imperii[l].
l cum non cópetat hoc iure magiſtratus. Item ēt teſtamenta inſi-
nuare: ut ſ.verſ.notandū. Itē tutores dare. ff.de offi.eius, cui man.
eſt iuriſdic.l.2. & pe. Quid de datione curatoris ad litem? Dic iure
magiſtratus ꝯpetere: vnde magiſtratus municipalis dare poterit.
m arg. Inſtit.de cur.in fi.cūmodo intra ccc.aureos[m]. Item leuiter ca-
ſtigare: ut in præ §.audient 45. diſt.cum beatus. ff.ſi quis ius di.nō
obtem.l. vnica. ſ'm Canones. hæc iuriſdictio cōuenit archidia-
cono, vbi eſt de conſuetudine. Ipſe enim ſcrutator eſt iurgiorū.
20.diſ.perlecti. & de mādato epiſcopi excōicat ſe temerè ad ordi
nes ingerentes: ut ext.de eo, qui fur.ord.re c.j. De hoc not. Vicen.
n ext.de offi delegat.c.fi. & in præd.c.conqueſtus[n]. † ¶ Modica ue-
33 ro coercitio eſt, quæ cōmiſſa intelligit eo ipſo, ꝙ cauſæ alicuius
cōmiſſio demandat: & hoc ēt imperium dr̄: ut ff de offi.eius, cui
man.eſt iuriſd.l fi.ext.de offi. dele.ex literis. & c.fi § fi.ibi, qa non
iuriſdictio, &c.à ꝯrio ſenſu. vbi de hoc ſ'm Vincent. Vtrū in cau-
ſis miſti, uel meri imperii fiat ꝓrogatio, no. ff. de iudic.l.j. C.de iu
o riſ.omn.iud.l.j.[o] † ¶ Vltimo no. ꝙ qui duabus auctoritatibus ꝓ-
34 cedere pōt, non cogit alteram eligere. arg.ext de præſcript.ſi di-
ligēti. Si tñ elegerit, electio tenet: & illa electa vtet.arg.ex, de off.
dele.ſignificantibus. Poſſet ēt eligere, ꝙ in una parte eiuſdē cāæ
p vtat ordinaria, in altera delegata[p]: vt ext.de arbitris.innotuit.imò
videtur,

ADDITIONES.

a Cępit. ¶ Ex neceſſaria, nō ex volūtaria cā: vt no.in l.j.ff.de off.eius, cui mā.
eſt. Dr̄ aūt incipere abeſſe, cū parat ſarcinulas ad ꝓficiſcendū. Facit. ff.ex q.
cau.ma.l.ab hoſtib.§.quod ſuꝑ ſ'm Cy.in præ.l.i.facit ĵ.verſ.miſtū.in fi.
& ibi ēt tenet ꝙ ſi infirmus eſt, id poſſit ꝑꝑ ſimilitudinē caſus, & idētitatē
rōnis. Sed gl.in l.2.de pedan.iud.vr̄ uelle ꝯriū. & tex.l.j.ff.de off.ei⁹, cui mā.
eſt iuriſdi.aperte dicit, ꝙ non aliter. qđ do. meus exponit, ēt ſi ſit infirmus.
¶ Adde, ꝙ opinio Spe. in hoc ver.limitat ꝑ Bar. Cyn. & Ang.in d.l.i.niſi eſ-
ſet aliquis magnus latro; cuius pœnam differre uſq; ad aduentum præſidis
periculoſum eſſet: quia tunc delegatus poteſt expedire. arg.l.ſi quis filio.§.
2.ff.de iniu.teſt. & l.de pupillo.§.ſi quis riuos.de ope.no.nun.
b Generaliter. ¶ Imò & ſpecialiter. qđ dic ut in c.vlt.ne cler.vel mo.lib.vj.
c Concor. ¶ Facit de of.or.cum epiſcopus.li.6. De hoc 21.diſt.perlectis.11.
q.1.de perſona.
d j.reſp. ¶ Vide quod ibi dixi ſuper ver.animaduertere.
e Permittentis. ¶ Vt not.in decret.1.de tranſla.in glo.pen.
f Committi. ¶ Vt in præ.c.aqua.de conſe.eccle.vel altar.
g Sedem. ¶ In fi.1.glo. & ibi poſuit alias remiſſiones.
h Suſpenſio. ¶ Hoc poſuit ſub mero, ſ.uer.proxi.in prin. Precor Canoniſtas,
ꝙ huius materiæ ſubtilitatē dimittant Legiſtis, q nec in hac mā ſunt ꝯcor-
des. Hinc eſt ꝙ Gui.de Suz. reprobat oēs gl.dicētes miſtū imperiū nō de-
legari: dicēs illud delegari, niſi in caſib. expreſſe ꝓhibitis: ſicut in datione
tutoris, q̃ miſti eſt. ff. de tute.l.muto.§.tutoris. & nō delegat, niſi iuriſdictio-
nem habenti. Inſtit.de author.tut. §.pe. ff.de tut. & cu.da.ab his.l.nec man-
dante. Secūdo qñ miſtū plus hēt de mero, q̃ de iuriſdictione, ut in l.iubere.
ff.e.ti. Itē cū requirūt decreti interpoſitionē: ut in §.ubi decretū. hoc dixit
ſuꝑ l.1.ff.e.ti.dicebat eñ, q cāæ miſti imperij nō ꝯcedebant maiorib⁹ ma-
giſtratib.habētib⁹ merū lege, ſenatuſconſulto vel ꝯſtitutionibus: ſed eo ꝙ
tales ſunt, habent illud. & ſic in illa l.intelligat uer.ſ. uero.ꝑ qđ concludit ꝙ
præſes, uel alij, q habēt merū imperiū, ēt ſi nō proficiſcant, tñ ꝑꝑ publicas
occupationes, & non alias cauſas miſti imperii poterunt delegare, etiam
non habentibus iuriſdictionem. alle. C.de peda.iudi.l.2. C.qui pro ſua iu-
riſ.l.vna. ſaluo quod de tribus caſibus prędixi. ¶ Adde quod Alexand.in
l.1.ff.de off.eius, cui, &c. probat opin. Gui.de Suza.
i Solidos. ¶ Facit ad id, quod ſcripſi de iudic.c.fi.ſuper 3.glo.
k Solidos. ¶ Azo in ſum.not ubi uide in fin.primæ partis.
l Imperii ¶ Dominus meus in l. imperium.dicebat eas eſſe miſti: inducens
§.& iudicare.in auth.de defen.ciui. & ratio ſequens non reſiſtit. vide Cyn.
in l.2.C.de peda.iudi.
m Aureos. ¶ Bene facit de iudi.c.vlti.§.delegatus.lib.6.
n Conqueſtus. ¶ Alleg.ver.& not.
o l.1. ¶ De hoc de foro comp.ſi diligenti.ad fi.1.gl.cum ſuis remiſſ. & al
ĵ.de comp.iud.adi.§.j.ver.ſed nunquid in iudice. De hoc & de poteſta
communicandi, uide quod ſcripſi de offi.deleg. P. & G.ſuper fin. v
gloſſæ.
p Delegata. ¶ Facit quod not.ſ.titu.1. §.fin.verſicul.quid ſi comprom

vſ, ꝙ licet dicat, nolo procedere auctoritate ordinaria: tñ valebit
proceſſus auctoritate ordinaria, q̃a nemo põt à ſe imperium ab
dicare: vt ff. de off. præ ſed legatus. Sed qualiter hoc intelligatur,
a proſequere ſm papam: ut no. in præ. c. ſi diligenti.[a] † ¶ Illud etiã
35 nota, ꝙ poſſeſsio generalis iuriſdictionis acquirit̃, ſi vnus actus
iuriſdictionis exerceat: puta quia cognoſcit quis de cã vna, ſiue
de ciuili, ſiue de criminali: vel ſi excõicat aliquem. Et idẽ eſt, ſi q̃d
aliud faciat, quod ad id iuriſdictionem pertineat: dummodò in-
tendat vti iure ſuo, quo ad iuriſdictionem vniuerſaliter. Nam ſi
intenderet per hunc actum in ciuilibus cauſis tãtum vti iure ſuo,
non propter hoc acquireret in criminalibus. arg. ff quemad. ſer.
amit. l. fin. extr. de præſcrip. auditis. & c. cum olim. Hæc tamen ge-
neralis iuriſdictio non procedit vltra perſonam, in qua eam exer-
cuit. Item licet eam exercuerit in uniuerſitate, non ideo acquiret
poſſeſſionem iuriſdictionis in ſingulares perſonas. ar. 12. q. 2. qui
manumittitur. Generalis autem poſſeſſio ciuitatis, uel prouinciæ
acquiritur, ſi publice per omnes partes ciuitatis, & uniuerſaliter
bannum poſuerit in ciuitate: quod verum eſt, ſi nullus alius erat
in poſſeſſione generalis iuriſdictionis. Item ſi quis facit homines
alterius confiteri, quòd ſint ſuæ iuriſdictionis: uel ſacramentum
fidelitatis ab eis extorquet: prout in pleriſque locis patrimonij
beati Petri inuenimus factum eſſe, dum eramus ibi rector & capi
taneus generalis: vel etiam in prouincia Romandiolæ dum eſſe-
mus ibi, & in ciuitatibus Bononiæ, Vrbini, & Maſſæ, & Vrbatiæ
comes & rector generalis: vel facit eos renunciare & abiurare iu-
riſdictionis prioris domini: non propter hoc acquirit poſſeſſio-
nem iuriſdictionis. Item ſi habens iuriſdictionem uel aliud ius ge
nerale iure, uel conſuetudine, uel ſtatuto in aliqua loca, uel perſo
nas: & quantocunque tempore ſtet, quod in aliquo locorum di-
ctorum vel perſonarum non utatur, uel omni iure, quod in eis
habet, vel etiam in aliquo capitulo, non tamen contra eum præ-
ſcribitur, quia ſemper poſſidet. Nam exercendo ius illud, uel etiã
vnum capitulum illius iuris generalis in uno loco ſuo, in omni-
bus locis & perſonis & capitulis retinere uidetur, niſi poſſeſſionẽ
amittat, uel quia expellatur, vel reuerſus non admittatur, vel ſu-
ſpicetur ſe poſſe repelli, Præmiſſa omnia proſequere plenius ſe
b cundum papam. prout not. ext. de capel monacho. capitu. 2.[b] Et
ſunt hæc in argumentum contra curiales regis Franciæ. Si enim
aliquis miles, vel prælatus habet caſtrum, in quo longo tempore
omnem iuriſdictionem exercuit, prout caſus occurrerunt: nun-
quam tamen contingit caſus, quod ibi oportuerit merum impe
rium exerceri: hodie vero cum contingit, dicunt hæc ad curiam
regis ſpectare, non ad ipſum militem, uel prælatum: quod repro
bat papa, ut not in prædi. cap. argu. tamen pro eis in his, quæ not.
ĩ. de præſcrip. verſic. ſed pone, miles. Qualiter concipiatur libel-
lus, quando agitur de iuriſdictione, ſiue petitorio, ſiue poſſeſſo-
rio: not ĩ. de cau. poſ. & proprie §. in retinendæ. verſicu. porro. &
§. notandum. verſicu. cæterum & de tali. do. ver. quid ſi petatur.
36 † ¶ Et breuiter nota hic, quod cauſarum aliæ ſunt infimæ, ut quæ
ſunt infra ſummam 300. ſolid. & pro illis poteſt quilibet magiſtra
tus adiri: ut in auth. de defen. ciui. § & iudicare & § audient. & ff.
de off. eius, cui mand. eſt iuriſ. l. 1. Aliæ ſunt mediæ, ut quæ prædi-
ctam ſummam excedunt, & pro illis adiri debet præſes prouin-
ciæ, uel delegatus ab eo, cum ipſe impeditus eſt: vt C. de peda. iu-
di. placet. in prin. aliæ maximæ, ut quæ ad merum pertinent impe
rium: de quibus ſupra dictum eſt: & pro illis adiri debent rectores
prouinciarum: ut ff. de off. præſi. illicitas. §. qui uniuerſas. & in præ
di. l. placet. §. non ita. Non autem delegati ab eis, vel magiſtratus
municipales: ut ff. ad munic. l. ea quæ niſi in caſu, cum uidelicet
contingit præſidem abeſſe: ut ſupra de iudi. delega. §. fin. uerſicu.
item quod eſt lega. in cauſa. Item etiam quæ ad miſtum pertinent
imperium de quibus ſupra dictum eſt. Pro quibus etiam ma-
iores iudices adiri debent: vt in præ. l. 1. & ff. de offic. proconſ. l.
nec quicquam. §. 1. Si enim extraordinarius, uel qui de his ne-
quit cognoſcere, adeatur: impune ſibi non parebit vocatus. ff.
c de iuriſdict. omn. iudicum. l. fin. ext. de reſcrip. præſenti.[c] † ¶ Non
37 eſt etiam omittendum, quia ſi mandatum, uel inhibitio iudicis
contemnitur, ad eius ſpectat officium hoc punire: ut ff. ſi quis ius
dicenti non obtemper. l. unica. extra, de matrimonio contra in-
d terdict. eccleſi. contracto. capitu. 1. cum ſuis concor.[d] Iuſtè er-
go petebatur à nobis pro parte epiſcopi Maſſañ. vt commu-
ne ciuitatis Seneñ. puniremus: quia poſt inhibitionem eis fa-
ctam, exercitum fecerant, & damnificauerant ipſum epiſcopum
in Caſtro Cæſe. quod idem epiſcopus coram nobis ad ſe aſſerit
pertinere.

ADDITIONES.

a Si diligenti. ¶ Sciendum quòd Inno. materiam ad quam hic remittit Gul. non poſuit in capitu. ſi diligenti. ſed in capitu. cum ex officij. ibi præcedenti, Erat autem ſignata ſuper verſicu. auctoritate. quod quia non habebatur communiter in illa decreta. putauerunt aliqui & Spec. cum eis, quòd caderet in capitu. ſi diligenti. ubi eſt tale uerbum. Miror autem de Guli quia doctor ſuus Hoſtienſis bene poſuerat gloſſ. illam in capitu. cum ex officij. propter literam antiquæ, quam ibi poſui. ibi uide. ¶ Adde, quòd doctrinam Innocen. ſequitur Bald. in l. falſus. C. de fur. & in l. non codicillum. C. de teſta. Angel. in l. ſi per errorem. ſupra de iuriſdict. omn. iudi. Roma. conſil. cccxlvj.

b c. 2. ¶ Et ibi plene uide in gl. quæ incipit, intelligas.

c Præſenti. ¶ Quam hodie non habemus.

d Concor. ¶ Ibi not. in gloſſ. penul. & vltra illas facit ff. de iudi. ſi prætor. quod metus cauſa. l. 3. ex qui. cau. ma. ſed & ſi per prætorem. §. ſed & ſi. Item iudices licitè comminantur. de app. cum ceſſante. vbi remiſsionem dedi. & ff. de offic. præfect. vrb. l. 1. §. cum patronus. ff. de offic. præfect. vigil. l. nam ſalutem. §. 1. & iudex inferior illam ſequitur. ff. de admin. tuto. l. tutor. §. ſi deponi. Sed dic ut ibi in gloſſ. non tanquam. Item iubere poteſt alicui, ne de domo ſua exeat. ff. de interd. & releg. l. fin. Sed vidi dubitari in præceptis, quæ fiunt per iudices nuda voluntate; puta, ne pars loquatur, ne exeat aulam ne moueat manum à poſte, ſub pœna centum librarum: & in primo exemplo tenuit Guid. de Suza. ſuper materia. l. 1. & l. interlocutio. C. commi. vel epiſ. per illas leges. & per l. fi. ff. de leg. 1. filiusfam. §. diui. el 2. & de leg. 3. l. pater. §. Iulius Agrip. & l. Lucius. & pœna exigi non poteſt, cum illa præcepta nuda ſint, & ſine cauſa, vel cauſæ cognitione facta. Alleg. ad idem leges, quæ requirunt cauſam. C. de edict. diui. Adria. l. fin. ff. de ſuſpect. tutor. l. 3. in fin. cum l. ſequen. de tranſact. cum hi. §. cauſa. de infa. l. 2. §. ignominiæ. de fideicom. liber. ſi legatario. in fin. de iur. fiſci. l. 2. §. Senatus de dona. l. nuda ratio. de probatio. l. cum de indebito. §. fin. cuius cauſam ponit decre. ſi cautio. de fide inſtrumento. Ad idem de libel. obl. capitulo fin. de appel. vt debitus. & eod. titul. vt ſuper. libr. 6. de cenſib. capitulo peruenit. de ſenten. excommu. capitulo ſacro eod. titu. capitu. 1. libr. 6. eod. libr. de off. ord. ſi canonici. Ad prædicta facit quod ſcripſi de re iudi. capitu. in cauſis. ſuper 1. gloſſ. & de pœnis. dilectus. Facit ad materiam infra de ſenten prola. §. 2. verſicul. ſed nunquid iudex. & fortius infra de contumacia. §. fina. verſicu. ſed pone, iudex. ¶ Adde verſicul. illud etiam not. qualiter acquiratur iuriſdictio. Bal. conſil. 64. & 358. libro primo. & qualiter merum imperium: Petr. de Anch. conſil. 141.

ADDITIONES NOVAE.

* Nota ꝙ per præſentiam maioris iudicis ſilet iuriſdictio minoris iudicis. fac. l. 4. §. ſi tam uicinum. ff. de damno infec. Archid. 11. q. 1. de perſona. & l. in hac. de donatio.

* Nunquid iudex ad ciuilia poſſit cognoſcere de delictis quæ committuntur coram eo. Bartol. in l. hoc iure. ff. de aqua quoti. & æſti. §. ſi aquam. & dicit quòd ſic. fac. l. nullum. de teſtib. & l. ſciant. de probatio.

* Quid ſi duo habentes iuriſdictionem in aliquo caſtro diuidant inter ſe, nunquid vnus per alium dicetur vti dicta iuriſdictione. Bartol. quòd ſic in l. conſtat. §. inter duos. de aqua quotidiana & æſtiua.

* Nota quòd actus iuriſdictionis voluntariæ non poſſunt fieri cum eo qui habet parem iuriſdictionem cum eo qui habet interponere auctoritatem. fac. l. ille à quo. §. tempeſtiuum. ad trebellian. & l. apud eum. de manumiſſ. & hoc inducitur in argumen. ad talem quæſtionem: quidam iudices chartularij qui habent iuriſdictionem ſuper actibus uoluntariis, l. 2. ff. de iudici. & per Azonem in ſumma, qui dare tutores poſſunt. facit quod not. in l. 1. C. de tu. & curator. dat. ab his. quid ſi ab aliis aliquis ex dictis iudicibus uult emancipare filium ſuum cum auctoritate alterius. dic ꝙ non poteſt per prædicta. de hoc Guil. in dicta l. apud eum.

* Nota ꝙ iuriſdictio limitata circa certas res, & circa certas perſonas non poteſt ad alias res nec ad alias perſonas prorogari. Cynus in l. 1. C. de iuriſdictio. omn. iud. & l. teſtamenta. de teſtamen. de prorogationibus notauit Cynus. l. ſi qui ex conſenſu. de epiſco. audien. & gloſſ. in l. 1. de iuriſdictione omni. iudi.

* In l. leges. de legibus, pone duo iudices erant deputati in ciuitate in quæſtionibus fallitorum: poſtea fuerunt duo alij additi, utrum iſti adiuncti videantur adiuncti litibus pendentibus coram primis? Videtur quòd non, per l. 1. de officio conſulis, ſed ibi loquitur in iudicibus habentibus iuriſdictionem quilibet in ſolidum. ſed ego loquor quando omnes habent ſimul. vnde illa lex non obſtat. Bald. conſuluit quòd iſti additi haberent adeſſe quo ad reliquum proceſſum: quia lex noua reſpicit formam proceſſus, & proceſſus habet formas diſtinctas. unde quantum ad præterita non ſtamus ſtatuto nouo: ſed quantum ad futura. non obſt. in authent. in medio litis, &c. quia ibi loquitur quo ad deciſionem, non quo ad iudicium. l. iudicium ſoluitur. ff. iudicat. ſol.

* Merum imperium & iuriſdictio ordinaria an præſcribantur per longam conſuetudinem gloſſ. uidetur dicere quòd ſic in l. fin. C. de emancipatio. libero. quid de iuriſdictione attributa diuerſis perſonis, & circa diuerſa. Angelus in l. cum prætor. ff. de iudic.

* Si iudex habet iuriſdictionem uſque ad cẽtum, & litigauit quis coram eo de maiori ſumma. Bald. in l. certa ratione. C. quando prouocare non eſt neceſſ.

* Si opponit̃ iudici de iuriſdictione, an ipſemet cognoſcet de iuriſdictione. no. in l. quidam. de re iudi. & l. 1. C. quan. pro. non eſt ne. & authen. habita. C. ne filius pro pat. in. l. ex quacunque cauſa. ff. ſi quis in ius vocatus. non ier. l. 2. §. ſed & ſi. ff. de iudici

¶ Bald. de iuriſdictione omnium iudicum.

IVRISDICTIO Eſt poteſtas de iure publico introducta cauſa neceſſitatis iuris dicendi, & æquitatis ſtatuendæ: ut ff. eo. l. 1. quæ diffinitio eſt de ordinaria iuriſdictione. Item de d[illegible] G. uide ff. de ædil. edict. l.

ſciendum.Et ex verbo ſtatuẽdæ,colligit Bar.ꝙ ſtatuta facere,eſt iuriſdictio-
nis ordinariæ:quia cui competit diffinitio,& diffinitum, ſecundum Bartol.
Sed Ray.dicit contrarium,quia non omnes populi habent iuriſdictionem,
nec locum publicum cauſarum.ff.de exc.tut.l.ſi duas.§. dictum.& tamẽ poſ
ſunt adinuicem ſtatuere de ſuis negotiis,non de iure publico, niſi à ſuperio-
re confirmentur.C.de teſta.l.fi. Non obſtat uerbum ſtatuẽdæ:quia præcedit
verbum de neceſſitate ſtatuti:& ſtatuta non fiunt de neceſſitate, ſed ſponte.
ergo facere non competit iure magiſtratus ſeu iuriſdictionis:ſed magiſtrati-
bus ſic. Bald. Sed an iſta diffinitio ſit uera in uoluntaria : iuriſdictione, dic
quod ſic ut reſpectu litigatorum dicatur uoluntaria ſed reſpectu iudicis
eſt neceſſaria.ff.de off procon.l.2.per G.in auth.de quæſtore.§.ſuper hoc.G.
¶ Subrogatus ad uniuerſitatem cauſarum habet iuriſdictionem ordinariã:
ſecus ſi ad certa,ſcilicet talis populi. ¶ Superilluſtres ſunt papa & Impera-
tor, conſul & patritius. ¶ Illuſtres ſunt præfectus prætorio Orientis, Illyri
ci, Affricæ, Vrbis, & quæſtor candidatus. ¶ Spectabiles ſunt magiſtri mili
tum, prætor, præfectus uigillum, proconſul, præfectus Auguſtalis, præfectus
Aegypti, Vicarius, & Dux, Comes rerum priuatarum, Comes Orientis,
& non alij Comites. ¶ Clariſſimi ſunt Comites Italiæ & Alemaniæ, præſes
prouinciæ : ſed magiſtratus municipales & alij pedanei non ſunt clariſſimi.
G. ¶ Poteſtates terrarum non habent merum imperium de iure communi:
ſed preſes prouinciæ:ſed de conſuetudine & vſurpatione ſic. Vnde membra
mutilare, & damnare ad mortem, habent ex vſurpatione, non de iure.ver.er
go poteſtates. Quidam habent hoc per priuilegium per pacem Conſtantiæ:
ut no.in Auth.de defen.ci.§.& agi apud defenſores.in fi.magnæ gl. Hanc ta
men præſcriptionẽ poteſt reuocare princeps, quandocunque vult:quia con
tra abſolutam principis poteſtatẽ pôt præſcribi, & omnis conſuetudo pôt
ab eo caſſari.de conſti.c.1.ff.de ſepul.vio.l.4.§.diuus.& in Auth.nauigia.C.
de ſer.fugit. cum ſimilibus. ¶ Si poteſtas condemnat aliquem ad mortem,
an iſte efficiatur ſeruus pœnæ. Videtur ꝙ non:quia non poteſt alicui adime-
re ciuitatem vel liberttatem, ff.de off.præ.l.illicitas.§. qui vniuerſas. Præte-
rea iſte condemnatur ex forma ſtatuti: & ſtatutum non dicit, quod iſte effi-
ciatur ſeruus pœnæ. ergo, &c. Nam quod omittitur à ſtatuto, pro omiſſo eſt
habendum: vt not.Cyn.C.de hære.inſti.l.1. Præterea nos, uidemus, ꝙ bona
non confiſcantur:quod fieret, ſi moreretur ſeruus pœnæ. Vlterius nemo ho
die bene natus ex condemnatione fit ſeruus. Et hoc ſequitur, quòd valent te
ſtamenta iſtorum:quia ſunt liberi, & retinent bona. In contrarium videtur:
quia ſnia ſtatim facit dãnatũ ſeruum.ff.de pœnis.l.qui ultimo.& l.quidam.er
go non valet ſuum teſtamentum. Et hoc eſt verum de iure, quia lex, non iu-
dex, facit eum ſeruum.argu.de rit.nup.l.palam.in fi. tamen ſi de conſuetudi
ne eſt, quod eorum teſtamenta ſeruentur, ualet teſtamentum, cum etiam ſer-
uo lex & conſuetudo poſſit concedere teſtandi licentiam.arg.ff.de offic.prę
tor.l.Barbarius.in fin.& C.de his, qui.ut indi.l.pen. Et prædicta uera de con
demnatis præſentibus : ſed abſentes condemnati ex forma ſtatuti non fiunt
ſerui, niſi demum capti. tunc enim quaſi ab hoſte capti incidunt in ſeruitu-
tem. Nam ſententia in eos fertur hoc modo. quòd ſi quo tempore peruene-
rit in fortiam communis, &c.de re iud.c.paſtoralis.in cle. Vnde interim an-
tequam terminus adueniat, ſunt liberi:& poſſunt teſtari.argum.ff.de ſer.ex-
por.l.Titius.Bal. ¶ Merum imperium liberum habent papa & Imperator:
legi ſubnixum habẽt inferiores, quibus nominatim participatum eſt in par
te ſolicitudinis, non in plenitudine poteſtatis. l.1.in princ.ff.de off. eius, cui
man.eſt iuriſ. Cõſiſtit merum imperium circa humanum corpus gladio ma
teriali vel ciuili conterendo, quia homo ſumma res eſt: & ideo ſumma iuriſ
dictio requiritur ad hominem morti tradendum, vel capitaliter condem-
nãdum. Nam homo eſt creatura facta ad imaginem Dei.C.de pœn.l.ſi quis
in metallum. ¶ Miſtum imperium conſiſtit circa res & actus, in quibus nobi
le officium iudicis uel mercenarium, decretum, vel auctoritas imploratur.
Nã decretũ in auctoritatibus & officio iudicis ꝯſiſtit:iuriſdictio ꝯſiſtit circa
actiones.uice emãctionũ exercet.ff.de ori.iur.l.2.§.poſt originem. Hoc tãgit
Spe.hic:& dic, ut ff.e.l.imperiũ.ꝑ G.de Cu.Cy.& Bar. ¶ Epiſcopi delegant
merum imperium, quod ſemper intelligitur, quo ad cauſas ſanguinis, abeſ-
ſe:& debent committere generaliter, ſed alij prælati inferiores de iure non
habent ius gladij.ver.& nota, quòd epiſcopus.G. ¶ An qui habent duas au
ctoritates cogantur alteram eligere.ver.ult.not.tenet ꝙ non : quia non po-
teſt à ſe abdicare publicam iuriſdictionem ff.de offic.præſi.l.legatus.ver.ul-
timo nota.G. ¶ An præſcribatur merum imperium, ſi quis eo non eſt vſus,
quia non occurrit caſus vtendi tamen fuit in poſſeſſione territorij, ut domi
nus vel iuſtitiarius. Et dic, ꝙ ſic.verſic.& ſunt hæc in arg.contra curiales.G.
nam in iſtis incorporalibus plena poſſeſſio conſiſtit in aptitudine, ſicut in
actu.ff.de ſeruitut.vrba prædiorũ.l.foramen. & ſi quis præſcribit iuriſdictio
nem in incolas, uidetur etiam præſcripſiſſe in forenſes, qui ibi delinquunt,
Nam iſta preſcriptio cauſat ius reale:& uelut confeſſoria contra quemlibet
redditur.ff.ſi ſer.uen.ſi quis diuturno.in fin. quia in ipſum territorium uide-
tur ius præſcribi, cui iuriſdictio inhæret.C.ubi & apud quos.l.fi.no.hoc.pro
bo etiam per c.dilecti.de foro compe.Bal. ¶ Faciens guerram pendente in-
hibitione, pertinet ad forum eccleſiæ.in ver.Guil.

¶ De officio omnium iudicum. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Notabiliter facta niſi diligenter notentur, neglecta eſſe dicuntur.*
2 *Interrogatio facta in bonæ fidei contractibus, tantum ualet, quãtum in ſti pulatione.*
3 *Lege deficiẽte, & contractu, iudex poteſt, quod ſibi bonum uidetur, agere.*

1. §. Quæ Ad perpetuam memoriã fiunt, diligenter pro
ſpicienda ſunt: vt 23.diſtin.in nomine.& extr.
a de re iu.ad Apoſtolicæ.in ſuperſcriptione.[a] 1.q.7. cõuenientibus.
nec ulla temporum ſunt commutatione variãda. 20. q.1. quæ ad
perpetuam. maxime ubi ſunt poſteris ꝓfutura: ut ext. ut ecce.bc.
c.vlt.in prin. Ad poſterorum ergo vtilitatem & memoriam per-
petuam, hic de officio iudicis tradidi, quæ nec à modernis ſunt
b etiam contemnenda.C de quæſtionibus.l diuo.in fin. [b] C.de teſt.
1 iubemus ver.ſed nec aliqua.de conſecr.diſtin.2.ſemel.† quia quę
notabiliter fiunt, niſi diligenter notentur, neglecta eẽ videntur.
ff.de iniur.item apud Labeonem.§ ait prætor. Quia ergo de offi-
cio iudicum in ſpecie tractauimus : hic in genere de his, quæ ſpe-
2 ctant ad omnes, dicamus. † ¶ Officium ergo iudicis latiſſime pa-
tet:poteſt namq; bo.poſſeſſionem dare, & in poſſeſſionem mit
tere, tutores conſtituere, & iudices dare: vt ff.de iur.om iu.l.1.&
30.q.5.iudicantem. & ſ.titu. proxi. & tantum ualet in bonæfidei
contractibus, quantum in ſtipulatione interrogatio facta. ff. de
3 negot.geſt.l.quia tantundem.ff.depoſiti.Lucius Titius.† ¶ Item,
quia ubi deficit lex & contractus, iudex facit quod ſibi & de bo-
no & æquo videtur. Inſti.loca.§. pen.quod etiam, ut late patet, ſic
plenius oſtendamus. Nam quandoque proponitur principaliter
loco actionis, ſeu loco principalis actionis. Quandoque vero pro
ponitur incidenter. Quandoque impedit actionem. Quandoque
detrahit actioni. Quandoque deſeruit ei. Quæ ſingula ſeriatim
ſpecialiter proſequamur. Vltimo quid iuris ſit de ſummaria co-
gnitione dicturi.

ADDITIONES.

a Sciendum eſt, quòd ex practicis, quos nominauit auctor in Procœmio, ſoli tres de hoc tractauerũt. Primus Roſ. qui parte ſecũda ſui Operis poſuit Rubricam de officio iudicis, quod datur iure actionis, & 5. poſt illam ad idem. Item poſt titu.de iuro vaſalli, poſuit quaſi cotinue 14. Rubricas ſuper diuerſis, quæ petũtur iudicis officio. & ſic ſunt 19. ¶ Secundus fuit Vber. de Bon. qui tractatum de hoc compoſuit, in ſuo libello ante med. verſic.rogatus. vſque ad verſic.ſi criminaliter. mihi char.6. ¶ Tertius Ioan.de Deo, qui poſt ipſum Cauil.lib. 10. per generales & ſpeciales Rubricas materiam proſequitur. & adde quod ſtatim dicam. Item ſcias, ꝙ Roffr. in certis locis & ſuper Rubrica de offi.iudi.contra colonos & adſcriptitios, verſic.ſed opponitur. improbat ſubtilitatem dicentium, quòd quando iudicis officium proponitur loco actionis, non debet in libello dici, Ago contra talem. ſed Propono vobis, &c. Horum ratio: quia iudicis officium non ſit actio. ff. de mino. ꝙ ſi minor. §.fin. contra partem non debet proponi, ſed ſolum iudici:ſed contra partem proponitur, cum agit ſuo iure. Sed ipſe de hoc non curat : quia nomine actionis ſaltem generaliſſimo, etiam officium iudicis continetur ff. de actionib.& oblig.actionis verbo.& ſic bene dicitur, Ago contra talem.

b Superſcriptione. ¶ libr.6.

c In fin. ¶ Facit cle.de iureiur. Romani. uerſi.nos itaque.& in fine.

SVMMARIVM.

1 *Actione ordinaria deficiente, proponitur officium iudicis, loco principalis actionis.*
Iudex uel prælatus audita ſubditorum infamia, ad inquiſitionem exceſſuũ ſuo officio poteſt, etiam nemine petente, procedere.
2 *Diſtinguẽdum eſt, ubi iudicis officium interponitur principaliter pro actione ad petitionem partis.*
3 *Pater agens contra filium ſibi obedire nolentem, agit iudicis officio.*
4 *Officio iudicis agitur, cum de patria poteſtate inter patrem & filium diſceptatur.*
5 *Iudicis officio agitur, cum filius petitur, qui à nemine detinetur.*
Iudicis officium imploratur cum filius à patre petit emancipari.
6 *Deceptus qui renunciauit iuri ſuo, & quia aduerſarius non ſeruat quod promiſit, iudicis officium implorat.*
7 *Magiſter cuiuſcunque facultatis poteſt à diſcipulo petere ſalarium, cui diſcipulus abſque pacto, uel ſtipulatione obligatur. Idem de nutricibus, obſtetricibus, medicis, &c.*
8 *Vxor timens uiri ſæuitiam petere poteſt officio iudicis ſibi caueri.*
9 *Imploratur iudicis officium, ut hæres cogatur adire hæreditatem.*
10 *Officium iudicis imploratur loco principalis actionis in quinque caſib.*
11 *Officium iudicis imploratur pro uia publica adæquanda.*
12 *Bona debitoris non ſoluentis peti, poſſunt officio iudicis poſſideri, uendi, uel ſeparari.*
Recurrendum non eſt ad extraordinarium auxilium quandiu supereſt ordinarium.
13 *Officium iudicis quomodo competat ordinario, & quomodo delegato.*
14 *Officium iudicis ſi loco principalis actionis ad petitionem partis contra incertam perſonam imploratur, tunc non eſt neceſſaria litis conteſtatio.*
15 *Litis conteſtatio non eſt neceſſaria, ubi iudicis officium pro actione proponitur contra nullam perſonam.*
16 *Iudicis officium in quibus caſibus interponitur, etiam inuitis partibus.*

2. §. Iudicis Officiũ loco principalis actiõis ꝓponit̃, cũ
alia actio ordinaria deficit, & ñ ẽ actio: ut
a j.§.vlt.[a] & tũc lit.ꝯte expoſcit.vt ext.c.iudicis.qđ tñ ſic ĩtellige:q
aut interponit̃ ad nullius partis petitionẽ:aut ad partiũ petitionẽ
aut e

ADDITIO.

a §.ult. ¶ Nunc propter additionem penultimam, de quo dicã j.§.fi. in pri